

Den okände soldaten

Den okände soldaten

tragedi i fem akter

av

Christian Lanciai

(1991)

Personerna :

Lord Royallieu, kallad "Royal"
Bert Cecil, kallad "Bertie", och
Berkeley, kallad "Berk", hans söner.
Jack, Berties betjänt
Lord Carrington
Markisen av Rockingham, kallad "Serafen" eller "Rock"
John Davis, skum book-maker
fem andra book-makers
hästkapploppningspublik vid Derby
internationell hästkapploppningspublik
en okänd dam i hög ställning, "Lady Guinevere"
en jude

korpralen "Svarta Falken", senare sergeant
Markisen av Chateaurroy, överste
en general
en kalif
en bartender
soldater
araber
Cigarette
Djelma, en arabisk skönhet
Leon Ramon, soldat, f.d. konstnär
Ben Arsli, arabisk antikvitetshandlare
Prinsessan Zurga av Corona de Amagues
en betjänt
en arabisk tjänare
en fältskär

Handlingen utspelar sig under 1860-talet i England (akt I)
samt för övrigt i Algeriet.

Dramat är tillägnat den kroatiska nationen den 5 oktober 1991.

Copyright © Christian Lanciai 1991

Förord.

Berättelsen kommer från författarpseudonymen "Ouida", den viktorianska engelsk-franska författarinnan Marie-Louise de la Ramée, som var uppväxt i Afrika, men hon är inte helt konsekvent i sin mycket romantiska, melodramatiska och färgstarka krigsroman om Främlingslegionen. För att råda bot på hennes brist på konsekvens har jag sett en dramatisering av hennes roman "Under två fanor" som inte helt omotiverad. Det enda som i sak skiljer sig från romanen här är slutscenen, Jacks död samt korpralen-sergeanten Svarta Falken, som i romanen är samma person som överste Chateauroy. För att bättre få fram kadaverdisciplinens problematik och militarismens dilemma har jag delat upp denna person i två, en representerande ordningsdisciplinens tragedi och den andre representerande det överdrivet maskulina militärlivets avigsidor. Ouida var kvinna och kunde därför inte driva dessa maskulina problem till sin spets.

Berättelsens mest intressanta karaktär förblir soldatflickan Cigarette, en gestalt som förtjänar större uppmärksamhet från världslitteraturorienteringens håll än vad hon fått hittills. Hon är så levande i sin enkla rättframhet och övertygande käckhet att hon torde ha funnits i verkligheten. På scenen bör hon alltid uppträda i samma enkla soldatuniform. Öden som Bert Cecils är inte lika unika: sådana som han torde det ha funnits tusentals av i Främlingslegionen. Omistlig för pjäsens karaktär är även rätt iakttagande av miljöerna. Kontrasten mellan den fina överklassvärlden i första akten och Algeriets elände i den andra bör vara så extrem som möjligt. De viktigaste algeriska miljöerna är kaféet och Ben Arslis butik, som introduceras i akt III scen 2, den viktiga nyckelscenen där Bert Cecil och prinsessan, båda utan att ana vem den andra är, först träffar varandra, efter vilken scen en paus i föreställningen kan läggas. Den arabiska butiken bör göras så detaljrik och exotisk som möjligt, och kaféet så tarvligt, sjaskigt och inpyrt som möjligt. Även kalifens tält bör vara extra utstuderat i orientalisk prakt och exotism. Prinsessan bör skrudas som det anstår en riktig prinsessa.

För somliga kan pjäsen framstå som skrattretande melodramatisk. Samtalen är långa och kan förefalla befängda, men de är aldrig ologiska. Den viktorianska finkänsligheten står i centrum, det är gentlemannens konsekvens som vållar allt bryderi, en undertitel skulle kunna lyda "Gentleman till döds", ty det är det det handlar om, men just därigenom förblir den okände soldaten dock en gentleman.

När pjäsen avslutades i Verona den 5 oktober 1991 (efter att ha kommit till under resa genom Tyskland, Tjeckoslovakien, Ungern, Jugoslavien, Bulgarien, Turkiet, Grekland och Italien) bombade serberna de kroatiska regeringsbyggnaderna i Zagreb. Därför var det lämpligt att pjäsen blev tillägnad kroaternas sak som en protest mot allt krigs eviga absurditet och vanvettiga fåfänga.

Författaren.

Den okände soldaten

Akt I, scen 1. Piccadilly, 1860-talet.

Jack (väcker sin herre på morgonen) Nå, min herre, hur har ni sovit?

Bertie (en ung grann blond man, stiger upp ur sängen, färdigt i vit skjorta)

Förträffligt, min vän. Jag har sovit förträffligt. Ljuva drömmar om vackra damer har gett mig en förträfflig aptit. Har du frukosten klar, min vän?

Jack Självklart! (kör in frukosten på ett bord: en praktfull frukost med vit duk och silver.)

Det skulle bara fattas annat!

Bertie (sätter sig upp) Har du varit i stallet redan?

Jack Självklart! Det skulle bara fattas annat!

Bertie Din godhet och din tjänstvillighet känner inga gränser, Jack.

Jack Det är meningen.

Bertie Hur mår min Forest King idag?

Jack Han är på sitt allra yppersta humör. Han bara längtar efter att få störta med sin herre i sadeln mot målet i det stora Derbyt.

Bertie Den dagen rycker ständigt närmare, Jack. Så du har inga klagomål på min stallknekt idag?

Jack Den skälmen! Han förstår sig inte alls på hästar, herre, och allra minst på er Forest King. Den gudomliga hästen är en personlighet som måste behandlas med respekt, men den där drängen i stallet bara kör med honom som med ett djur.

Bertie Disciplin är bättre för en häst än smicker, Jack. Det är bara därför du inte får sköta Forest King ensam.

Jack Och det kommer min herre att få ångra en dag, det är jag säker på!

Bertie Jag har ingen anledning att misstro en tjänare förrän han svikit mig.

Jack Men det är livsfarligt att lita på någon ända tills han sviker en.

Bertie En ypperlig frukost, Jack, men jag har inte tid. Jag ser att det redan är sent.

Jack Men Bertie, ni har ju inte ens rört mina ypperliga syltcrèpes! Det var ju det som var frukostens clou idag!

Bertie En annan gång, Jack. Hjälp mig nu att klä mig.

Jack På momangen, herre. (tar enligt rutinen fram Berties vaktuniform. Han är en av drottningens Horse Guards.) Apropos det har er bror sökt er. Jag vägrade släppa in honom.

Bertie Behöver han pengar nu igen?

Jack Vad annars?

Bertie Släpp genast in honom.

Jack Men min herre, ni har ju inte pengar själv!?

Bertie I min familj överger vi inte varandra så länge vi lever! Släpp in honom! (knäpper sin röda uniformsjacka)

Jack (bugar sig) Ja, herrn. (går ut och hämtar Berkeley.)

Bertie Det är beklagligt att lillebror inte kan sköta sina pengar, men vad ska man göra? Man kan ju inte låtsas som om han inte finns.

Jack (visar in Berkeley) Berkeley, ers nåd.

Bertie (hälsar hjärtligt på sin sjaskige lillebror) Berk! Hur mår du?

Berk (skamsen) Jag har trasslat till det igen, Bertie.

Bertie Hur mycket?

Berk Jag behöver 50 pund genast.

Bertie En hedersskuld?

Berk Ja.

Bertie När ska det bli slut på dina hedersskulder, Berk? Du vet att det inte kan fortsätta så här.

Berk Vad ska jag göra? Jag hade otur.

Bertie Du satsade på fel häst.
 Berk Ja.
 Bertie Ge honom 50 pund, Jack.
 Jack Men ers nåd...
 Bertie Ge honom pengarna, Jack! Och han behöver inte betala dem åter. Men det är sista gången, Berk.
 Berk Hur kan du säga så?
 Bertie Du får allt vad jag har kvar, Berk. Jag får inte lön sedan förrän nästa månad. (*Jack ger Berkeley pengarna.*)
 Berk (*översvallande*) Tack, storebror! Du är då en gud i alla fall!
 Bertie Men Berk...
 Berk Ja?
 Bertie Spela inte mera på hästar. Du behärskar ju inte den konsten.
 Berk Men vad ska jag annars spela på? (*går*)
 Bertie Nå, Jack. Vad säger du? Tillrättavisa mig nu!
 Jack Den brodern, Sir, kommer att ruinera er och er familj.
 Bertie Vad gör det, så länge det bara handlar om pengar? Det enda vi äger som är värt att behålla, Jack, är hedern och äran.
 Jack Och om er bror tar dem med?
 Bertie Det kan han inte göra. Han tänker ju bara på pengar och på sig själv. Han har själv ingen heder och ära att göra sig av med. Därför är han ofarlig.
 Jack Ni litar för mycket på honom.
 Bertie Han är min ende bror.
 Jack Och om han sviker er?
 Bertie Då är han ändå min ende bror. (*tar på sig hjälmen*) Sitter den rätt nu, Jack?
 Jack (*full av beundran inför Berties ståtliga uppenbarelse i full uniform, vit mantel och hjälmbuske*) Som gjuten!
 Bertie Tack, Jack. Vi får inte förlora mera tid. Drottningen väntar. (*går*)

Scen 2. Vid gallergrindarna.

(*Fem bookmakers är aktiva.*)

1 Två mot en på Forest King!
 2 Två mot en på Bay Regent!
 3 Femton mot sju för Wild Geranium!
 4 Tre mot fem för Pas de Charge!
 5 Nitton mot sex för Day Star!
 Carrington Nå, mina herrar, här gäller det! Fem favoriter, och alla kan vinna! Vem vågar väl då satsa sin förmögenhet på någon av dem?
 Rockingham Är det inte vår vän Berties bror som går där och stryker? Jag satsar allt jag äger på att han satsat allt på sin brors häst.
 Carrington Du känner Bertie, Serafen! Han rider sin häst själv, han är brigadiärernas enda representant, hela hans regemente satsar på honom, fastän han säkert haft en sömnlös natt är han lugn som ett lik, han känner sin häst, och han tar inga risker. Han är onekligen ett högt kort, men han har hård konkurrens.
 Rockingham En sak är säker. Han har inte råd att förlora.
 Bertie (*kommer fram till dem*) Nå, mina herrar, hur känns det? Är ni inte lite svaga i knävecken? Nu gäller det ju Blåa Bandet!
 Carrington Alla här är svaga i knäna utom du, Bertie. Du ser ut som om du aldrig i ditt liv hade haft någonting med hästkapplöpningar att göra.
 Bertie Jag känner min häst och är beredd att göra min plikt liksom han.
 Rockingham (*klappar honom på axeln*) Vi tror alla på dig, Bertie.

Bertie Hur ligger oddsen?

Carrington Ganska jämnt. De fem favoriterna ligger alla på ungefär två mot ett. Resten är redan ute ur spelet.

Bertie Glöm inte att vi är trettio två som deltar. Vi har alla lika stora chanser.

Rockingham Men kännarna vet vilka favoriterna är, de är här bara för favoriternas skull, och här är nästan bara kännare.

Bertie Jag tycker här är ovanligt mycket folk.

Carrington Det är ungefär det dubbla mot det normala. Det är för att de absoluta favoriterna är fem till antalet. Annars brukar det väga jämnt bara mellan två eller högst tre.

Rockingham Men i den stora massan smyger det med desto skummare original. Se på den där äventyraren, till exempel. (*indikerar John Davis, som står och försöker övertala Berkeley till något. Bertie mörknar omedelbart.*)

Carrington (till Rockingham) Du riskerar att förstöra dagen för honom från början.

Rockingham (tillbaka) Han hade upptäckt det ändå.

Bertie (går fram till Davis och Berk) Mr Davis, vad gör en sådan lömsk skurk som ni här bland hederliga människor?

Davis Nej men se Dandyn! Är du lika dryg fortfarande?

Bertie Har jag inte sagt till dig att aldrig mera våga synas i hederliga sammanhang?

Davis (skämtande) Vilka sammanhang är hederliga när det gäller hästkapplöpningar?

Bertie (till Berk) Ha ingenting med honom att göra, Berk. Han bara spekulerar i andras olycka.

Davis Din bror försöker spela rollen av moralpredikant mitt i sina egna smutsiga affärer. Som narr gör han bara dåligt intryck.

Bertie Sir, ni har ingenting här att göra!

Davis Mr Tvålfager har själv ingenting här att göra om han tror att det finns affärer som inte är smutsiga!

Bertie Jag befäller er att lämna min bror i fred!

Davis Kasta ut mig om ni vågar!

(*Bertie kommer fram, lyfter upp honom och kastar ner honom från scenen.*)

Bertie Där i diket passar ni bättre bland era torsk och paddor till kolleger!

Davis (spottar vatten, hostar och är rasande) Det här ska du få ångra, din förbannade fisförnäma hycklare!

Bertie (tar sin bror om axeln) Ha aldrig mera någonting med den mannen att göra. Hans yrke är att överlagt leda människor i olycka för att profitera av det.

Berk (skamset) Han verkade mena bara väl.

Bertie Sådana är de farligaste. Lita hellre på en som hotar dig till livet än på en smickrare. (*går tillbaka till lorderna.*)

Rockingham Nå, Bertie, det gjorde du bra!

Carrington Men var det inte lite riskabelt inför loppet?

Bertie Allt som dyker upp på ens väg måste man ta i tu med, mina herrar. Hur kan man annars ställa upp på en hinderritt? Jag ber att få dra mig tillbaka. Jag måste klä om före starten.

Jack (kommer in) Där är ni, min herre! Starten går om tjugo minuter!

Bertie Det är just vad jag behöver för att hinna med. Lycka till, mina herrar. (*går*)

Carrington Jag tror nog ändå att jag satsar allt på honom. Min näsa kan lukta sig till en god affär.

Rockingham Ju riskablare en affär är, desto bättre kan den bli. Jag sade "kan" den bli. Jag följer ert exempel. (*de går.*)

Scen 3. Åskådarläktaren.

(Den är proppfull av fint folk i höga hattar och långa klänningar med kikare och noteringsblock, ungefär som i "My Fair Lady".)

Carrington Här kommer de! Vilken ståtlig syn!

en dam (med kikare) Min häst Wild Geranium är den vackraste.

hennes man (tar kikaren ifrån henne) Men Bay Regent är mera maskulin.

en annan dam (förtjust) Se så Pas de Charge piafferar!

en överste Det är hela regementets stolthet.

Carrington Vad säger dig Berties hållning, Serafen?

Rockingham (studerar i kikaren) Försiktighet, butter beräkning av chanserna, sammanbitet strategiskt tänkande, och ett oförskämt lugn.

Carrington Han gör i alla fall inget väsen av sig i onödan.

Rockingham Men desto mer när det behövs. Han representerar ensam drottningens egen högvakt.

en dam (vänder sig till dem) Var det inte han som kastade ut en book-maker inför hela allmänheten?

Rockingham Det var ingen book-maker. Det var en parasit.

damen Då gjorde han rätt, men han kunde ha blivit diskvalificerad på kuppen för att ha gjort reklam för sig.

Rockingham Sådan är inte Bertie.

damen Nej, jag vet det, och därför har jag satsat allt på honom. (återupptar kikaren.)

Rockingham (till Carrington) Alla som satsat på Bertie tycks ha satsat allt på honom.

Carrington (med kikaren för ögonen) Det vet han nog.

Rockingham Medan de som satsat på andra satsat på mycket fler än en häst.

Carrington (överlämnar kikaren) Det vet nog Bertie det också.

en dam Nu drar det ihop sig till start!

en herre Bara ingen fumlar eller gör övertramp. Förseningar vid starten är det värsta som finns.

en dam Nu höjs pistolen! Alla är redo! Nu går skottet!

(ett skott hörs. Genast sätter 128 hästhovar sig i rörelse, och man hör en masspubliks typiska entusiasm.)

Rockingham (med kikaren) Bay Regent tar ledningen!

Carrington Är det Wild Geranium och Forest King bakom honom?

Rockingham Ja, men inte länge till! Nu spränger Pas de Charge förbi dem alla tre!

Carrington Låt mig se! (tar kikaren ifrån honom.)

den förtjusta damen Det är min piafferande favorit! Han vinner redan!

översten Sakta, min sköna! De har bara börjat.

Rockingham Hur rider Bertie?

Carrington Försiktigt, överraskande försiktigt.

Rockingham Han vet vad han gör. Det är allt.

en man Kampen står mellan fyra hästar. Day Star har inga chanser längre, såvida inte de fyra alla knäcker ryggen.

en hysterisk dam Min häst vinner! Min häst vinner!

(Ett stort hinder kommer. Alla ropar "Åååååh!!")

Vad hände med min häst?

hennes man (sakligt) Min älskling, Pas de Charge har just brutit ryggen. (tar åter upp kikaren.)

Rockingham Hur klarar sig Forest King?

Carrington God trea.

Rockingham Får jag se! (tar kikaren)

en book-maker Tio mot en på Bay Regent! Skynda er!

en annan Forest King vinner! Tio mot en!

en tredje Wild Geranium tar in på Bay Regent! Elva mot en!
en fjärde Någonting är fel med Forest King! Drottningens högvakt tappar fart!
 Drottningens högvakt förlorar!
Carrington Vad har hänt?
Rockingham Berties ena stigbygel tycks ha gått av. Men han tar igen sig.
Carrington Det vill jag lova! Det är en sådan utmaning han behöver! Nu blir det spännande!
Rockingham Det vill jag lova! Nu gick han förbi Wild Geranium!
Carrington Får jag se! (*tar kikaren*)
dam 1 (besviken) Min vackra häst tycks ha tröttnat.
hennes man Det är det jag alltid har sagt: styrka överlever alltid skönheten.
damen Men skönheten besegrar alltid styrkan. (*trampar honom demonstrativt på tårna, så att han grimaserar av smärta.*)
Carrington Forest King rycker allt närmare in på Bay Regent. Nu är de nästan jämsides.
Rockingham Och det är bara ett hinder kvar, den stora vattengraven.
Carrington Hälften av alla hästar ger upp inför det. En av de två måste falla eller vika.
Rockingham Jag slår vad om att Bertie just nu viskar i hästens öra: "Döda mig, men svik mig inte!"
Carrington Många har flyttat över sina vad från Forest King till Bay Regent.
Rockingham Man ska aldrig ta ut en seger i förskott.
olika röster Nu kommer det sista hindret! Forest King sträcker ut! Bay Regent – nej!
 Han tvekar! Forest King klarar det! Forest King har vunnit!
Carrington (sakligt) Inte ännu. (*tar kikaren*)
Rockingham (hysterisk) Han klarade det! Han klarade det! Han klarade det! Vi har vunnit, Carrington! (*omfamnar honom.*)
Carrington Nej, Serafen. Det är Bertie som har vunnit. (*sätter åter kikaren för ögonen.*)
 Han har slagit alla andra och förlänat Drottningens Högvakt en högst oväntad men välförtjänt seger.
 (*Hela läktaren är ett furore av de mest överdrivna känslor av antingen besvikelse eller hänryckt segerrus. Slagsmål utbryter nästan.*)
Davis (uppenbarar sig överst på läktaren) Det var din sista seger, din granne fan!

Scen 4. Vid gallergrindarna.

Berties vänner väntar förväntansfullt. När han kommer blir han nästan överfallen av kamraternas entusiastiska välkomnande, lyckönskningar, m.m. Han hissas omedelbart.
Rockingham (omfamnar honom) Det gjorde du bra! Jag visste väl att du aldrig skulle svika oss!
Bertie (lugnt) Jag gjorde bara min plikt, Serafen, men jag hade dessutom tur, vilket jag alltid bär med betänklighet.
Carrington Hur så, min gosse?
Bertie Tur är inte att lita på, ty tillfällig tur är alltid tillfällighet.
Rockingham Tur! Det var ju skicklighet, min gosse!
Bertie Om det är skicklighet att riskera livet, så är det tur om man överlever.
Carrington Men du har överlevt, gosse! Fira det nu och var glad!
Bertie (ser en dam) Det är precis vad jag tänker göra.
damen (hon som satsade allt på honom) Jag ville bara tacka er. Jag satsade allt på er seger, och ni svek mig inte.
Bertie (för hennes hand till sin mun) Det var bara för er skull jag vann.
damen Ändå vet ni inte ens vem jag är. Ni hade aldrig hälsat på mig om jag inte hälsat på er.

Bertie Desto mera angelägen är en komplimang.
 damen Det tackar jag för. Men det ni gjorde var hemskt.
 Bertie Vad gjorde jag som var hemskt?
 damen Ni störtade er rakt mot döden och kom igenom bara genom en lycklig tillfällighet.
 Bertie Ni såg det.
 damen Ja.
 Bertie (*kysser än en gång hennes hand*) Jag tackar er för er uppmärksamhet.
 damen Ni är en av dessa få män i världen som aldrig skulle kunna svika någon.
 Bertie Pröva mig, madame.
 damen När ni riskerade livet fick jag en känsla av att det var det enda i livet som kunde bereda er något nöje. Är det riktigt?
 Bertie Det är inte riskerandet av livet som är sporten. Det gäller att göra det på ett grant sätt så att effekten blir överväldigande genom sitt skönhetsintryck. Det är den enda sport som i längden håller.
 damen Då är ni poet.
 Bertie Då är verkligheten min skrivtavla.
 damen Men om ni så gärna riskerar livet så mycket, är det då inte troligt att ni en gång kommer att förlora?
 Bertie Än så länge har jag aldrig gjort det, och så länge man ännu aldrig har gjort det så förblir sporten spännande och givande, i synnerhet om man alltid ser till att livet satsas för en god sak.
 damen Även en god satsare kan förlora allt.
 Bertie Däri ligger spelets tjusning. Det vore inte demokratiskt om en dålig satsare hade sämre chanser än en god.
 damen En uteslutning av ondskan som faktor i livet vore alltså någonting odemokratiskt?
 Bertie Ja. Det här med demokrati får ju inte bli tråkigt.
 damen (*eftertänksamt*) Ni kanske har rätt.
 Bertie Får jag bjuda er med som min dam på festen i kväll?
 damen Ja, om ni sedan kör hem mig och skiljs från mig före midnatt.
 Bertie Då är ni en fin dam.
 damen Så fin att vi egentligen inte borde ses tillsammans. (*räcker honom sin hand. Han kysser den en sista gång.*)
 vännerna Hurra! (*fortsätter att fira honom. Han vänder sig hjärtligt till dem.*)
 Bertie Får jag presentera – lady Guinevere!
 damen Är ni då Lancelot?
 Bertie Nästan, men inte ännu.
 damen Au coeur vaillant rien d'impossible.
 Bertie Ni menar att det finns hopp?
 damen Nästan, men inte ännu. (*går med honom. De omsluts av vännerna.*)

Scen 5. Huset Royallieu. Tung högaristokratisk lyx.

Bertie Min far önskar tala med mig? Här är något som inte stämmer. Han har ju alltid hatat mig. (*Fadern kommer in.*) Min far, har någonting hänt?
 Royal Min son ligger döende.
 Bertie (*upprörd*) Döende? Hur så? Vad har hänt?
 Royal Han deltog i rävjakten som *du* skulle ha varit med om, men du var obefintlig tillsammans med dina älskarinnor som vanligt, som du alltid är när du behövs!
 Bertie Vad hände honom?

Royal Hans häst kom i sken, för ingen såg efter honom. Det slutade som det alltid gör, men din bror klarade sig med bruten arm och hjärnskakning medan hästen bröt ryggen och måste skjutas.

Bertie Vilken häst var det?

Royal (härmar) Vilken häst var det? Du hade förstås hellre låtit skjuta Berkeley!

Bertie Far, nu är ni orättvis.

Royal Är jag? Du lever som en hertig! Du har samma utgifter som din kollega, den där Serafen Rockingham och den förmögne Carrington, men du har varken deras inkomster eller deras förmögenhet! Du är en tiggare fastän du är drottningens livvakt!

Bertie Ändå är det mig min bror alltid tigger pengar av och aldrig av dig.

Royal Därför att han älskar mig! Han vördar och respekterar mig! Men du tänker bara på dig själv och dina äventyr med gifta damer! Hur många har du? De lär vara tre för närvarande!

Bertie Far, jag hade också älskat er om ni hade givit mig någon anledning till det, men ni har alltid bara hatat mig. Varför?

Royal Nåväl, det är lika bra att du får veta det. Må kunskapen förbittra ditt liv som det alltid har förbittrat mitt. Din mor älskade mig aldrig. Hon retade mig alltid. Däremot älskade hon min kusin Alan Bertie. Och du är lik honom. Du talar med Alan Berties röst, du har Alan Berties hår, du är honom lik som en son....

Bertie Min far, vågar ni insinuera....

Royal Du är inte min son! Du är din mors son men inte min! Jag kan aldrig få visshet i saken, men min son är du inte! Däremot är din bror säkert min son, ty han liknar mig i allt. Och nu ligger han tack vare din försumlighet för döden. Du gör allt för att riskera ditt liv, ruinera dig och förstöra ditt rykte, men vad du än gör tycks du bara ha framgång med dig. Du vann visst det blåa bandet i förrgår. Halva London och hela aristokratin ruinerades av att fel man vann.

Bertie Min far, jag kan förlåta er allt men inte ert skymfande av min mor.

Royal Hon skymfade sig själv.

Bertie Hur kan du döma utan bevis?

Royal Beviset har jag framför mig. Hur kan du med att leva som min kusins oförskämda avbild?

Bertie Jag har ingenting mer att säga er. (*börjar gå.*)

Royal Din bror ligger för döden!

Bertie Be honom sluta lita på book-makers, så slipper han glida av icke fastgjorda sadlar! (*går*)

Royal Den fördömda lymmeln! Jag vill aldrig se honom mera! (*morrar vresigt för sig själv.*)

Scen 6. Som scen 1.

(*Jack kommer in.*)

Jack Han sover som en rucklare, den unge guden. Vad tusan höll han på med i natt? Klockan är tolv, och han snusar ännu! Det är olikt honom att vara så lat! Vakna, min herre! Det är redan eftermiddag! (*väcker honom.*)

Bertie (trött och sliten) Vad? Hur? Vem?

Jack Frukosten har kallnat tre gånger!

Bertie (vaknar) Jack! Varför har du inte väckt mig?

Jack Jag sov när ni kom hem. Jag vet att det är olikt mig, men jag vakade till klockan sju. Sedan trodde jag inte mer ni skulle komma på några dagar. Men vad tusan har ni hållit på med? Ni ser ut som ett vrak övervuxet av sjögräs som just har bärgats ur havens djup!

Bertie Jag har brutit med min far, Jack. Jag kan aldrig se honom i ögonen mera.

Jack Vad har ni gjort?

Bertie Han förolämpade en dam i min närvaro.

Jack Vems dam?

Bertie Hans dam.

Jack Och vad hade ni med det att göra?

Bertie Hon var min mor.

Jack En avliden dam! Det förändrar hela saken.

Bertie Menar du, Jack, att han hade fått förolämpa min mor om hon ännu levde?

Jack Ja, för då hade hon kunnat ge igen.

Bertie Vilken rackare du är!

Jack (böjer sig) Det har ni alltid sagt, min herre. Därför är jag ingenting annat.

Bertie Seså, Jack! Upp med hakan! Vad nytt idag?

Jack Er bror är här.

Bertie Som vanligt. Vad vill han den här gången?

Jack Det vill han inte säga.

Bertie Som vanligt. Hur mycket?

Jack Det vill han inte säga, men han säger att han aldrig har varit i en sådan svår situation förut.

Bertie Som vanligt. Men den här gången skiljer sig situationen från alla tidigare nödlån.

Jack Hur så?

Bertie Jag har inga pengar att ge honom.

Jack Ska jag säga det till honom?

Bertie Nej, släpp in honom. Jag måste se honom i ögonen när han kommer med sina bedrövligheter och jag måste ge honom avslag. Släpp in min stackars lille bror!

Jack (öppnar dörren) Mylord tar emot. (går ut när Berk kommer in med armen i band.)

Bertie Berk! Du skulle ju inte komma hit mera med det ärendet! (omfamnar honom som vanligt.)

Berk Jag är ledsen, bror, men nu är jag verkligen illa ute.

Bertie Förtjänade du då ingenting på min seger i förra veckan?

Berk Jo, men det räckte inte långt.

Bertie Jag har bett dig tusen gånger att inte spela på tärning.

Berk Är man galen så är man. Det vet väl du som alltid riskerar livet.

Bertie Att riskera livet kostar ingenting. Men du gör av med pengar som tillhör hela din familj.

Berk Försök inte predika för mig. Du vet att det inte hjälper.

Bertie Och om jag dör blir det många lyckliga vinnare i familjen som slipper ytterligare en arvinge att bråka med.

Berk Var inte arg på mig.

Bertie Jag är ledsen, Berk, men förra gången du bad mig om ett lån var det sista gången, och det fick du veta.

Berk Jag måste ha 300 pund genast, Bertie. Jag har inget val. Jag är desperat.

Bertie Varför kommer du då till din fattige broder som inte äger någonting?

Berk Du har rika vänner. Du kan låna av dem.

Bertie Kan jag? Berk, allt jag har är min ställning som direkt beskyddare till häst av Hennes Majestät. Någon annan inkomst har jag inte. Om jag exempelvis nedlät mig till att låna dina 300 pund av Serafen lord Rockingham skulle jag följande dag bli utkastad från regementet, där det att låna pengar av en vän med rätta anses som en låghet.

Berk Dina fina vänner skulle aldrig neka dig, Bertie. Det vet du. De avgudar dig alla.

Bertie Har du då själv verkligen ingen heder i kroppen, Berk, du som ändå tydligen är ännu mera son av en adlig fader än jag, när du på det sättet kan begära av en bror att uppoffra sin heder och ära för att du tydligen gjort dig av med din?

Berk Det handlar bara om pengar, Bertie. Var inte teatralisk.

Bertie Låna av någon annan.

Berk Jag är inte myndig. Ingen skulle acceptera en växel med mitt namn.

Bertie Fråga din far då. Han skulle aldrig svika dig.

Berk Du vet att jag är rädd för honom.

Bertie Ändå har du knappast skäl att vara det. Mig har han hatat i hela sitt liv, och ändå har jag aldrig fruktat honom. Dig älskar han, och för honom är du rädd. Vad har du att frukta? Högst en moralpredikan likadan som min. Men han skulle aldrig svika dig som han svek mig.

Berk Har han svikit dig?

Bertie Jag kan aldrig träffa honom mera.

Berk Varför?

Bertie Det får jag inte tala om.

Berk Ditt förbannade hycklande hemlighetsmakeri! Alltid när du vill ha en anledning till att bli av med mig kommer du dragandes med en hemlighet som du fräckt förtiger! Jag förstår nog det språket! Du sviker din egen bror! Men jag har varnat dig! Jag ansvarar inte för konsekvenserna!

Bertie (lågt) Döda mig om du vill, men vanära inte familjen. Hur är det för resten med armen?

Berk Din förslappade hängselstropp! Att du inte pissar på dig av dryghet!
(går rasande därifrån.)
(*Bertie drar sig utmattad till sängen.*)

Jack (kommer genast tillbaka när brodern gått ut) Han verkade arg.

Bertie Han var arg.

Jack Han fick tydligen inte sina pengar.

Bertie Och därför fruktar jag att han kommer att göra något dumt.

Jack Sov ni i natt, Sir?

Bertie Jack, vad som hände i natt var inte mitt fel. Det var en olyckshändelse. Jag kan berätta det för dig, men du måste lova att tiga för evigt därom.

Jack Vad hände, Sir?

Bertie Vi färdades genom Richmondska parken, hon och jag. Där springer det ju alltid rådjur. Olyckligtvis var Maraschino, den oförbätterliga jakthästen, spänd för vagnen just då. Han vädrade rådjur och drog iväg med vagnen medan *hon* höll i tyglarna. Naturligtvis ledde det till sken. Jag fick hoppa upp på Maraschino och tvinga honom att stanna. Han stannade när vagnen blivit oduglig. Vi fick gå tillbaka, hon och jag. Du vet vem hon är. Hon var gift.

Jack Lady Guinevere?

Bertie Just hon. Jag fick lova henne på mitt hedersord att aldrig avslöja episoden för någon. Hon riskerade gärna sitt liv med mig men icke sitt äktenskap. Jag ser henne aldrig mer.

Jack Jag förstår. Därför var ni så trötta.

Bertie Fyra timmar tog promenaden. De fyra timmarna är strukna ur mitt liv.

Jack Ni är en sann riddare.

Bertie Men det, Jack, är jag rädd för att är precis allt vad jag är. Och en riddare, hur sann han än är, har inte stora chanser mot olycka och ondska utan pengar.

Jack Vad fruktar ni då för olycka och ondska?

Bertie Vad som helst. Men med pengar eller utan tänker jag ändå göra åtminstone vad som är rätt. Men det är dags att klä sig. Drottningen väntar.

Jack Och frukosten?

Bertie Frukosten får vänta.

Scen 7. Baden, Prix des Dames.

(som scen 3, men publiken är ännu finare: hela den kontinentala societeten med grevar och baroner, hertigar och prinsar, baronessor och furstinnor ad infinitum.)

Carrington Nå, Rock, hur känns det?

Rockingham Ypperligt. Vi kan vara stolta idag.

Carrington Men har England verkligen råd att satsa på en enda häst?

Rockingham Skulle du tveka att satsa på ditt enda säkra kort?

Carrington Hur säkert är det? Hästen har haft en svår transport över engelska kanalen och på järnväg ända hit till Baden. Vår vän Bertie har riskerat allt.

Rockingham Som vanligt. Därför kommer han också att vinna allt.

Carrington Men där är han!

Rockingham Bertie! Min gullgosse! Så roligt att se dig! Hela England litar på dig idag!

Bertie Jag vet det.

Carrington Hur känns det?

Bertie Ypperligt.

Rockingham Det säger du alltid.

Bertie Hur står oddsen?

Rockingham Forest King är allas favorit. Dina odds är nästan alltför säkra. Ingen vill förlora en gång till på att du vinner.

Bertie Vad vet du om de andra hästarna?

Carrington Den franska Étoile kommer närmast dig, men hon har inga chanser. Mer än dubbelt så många har satsat på dig som på alla de andra tillsammans.

Bertie Det är nästan tråkigt att vara en så säker vinnare. En engelsman mår alltid bättre av litet konkurrens.

Rockingham Hur mår Forest King?

Bertie Har aldrig mått bättre.

Carrington Du behövde litet konkurrens, säger du. Ett tips har kommit från London om att Forest King skulle vara en säker förlorare, och en del har tagit det på allvar.

Bertie Vad betyder det?

Rockingham Ett dåligt rykte, Bertie. Ingenting annat.

Bertie Forest King har aldrig varit säkrare, har aldrig förlorat ett lopp och har ännu aldrig ryggat för ett hinder.

Rockingham Det är bra, Bertie. Fortsätt med det!

Carrington Tipset från London kan också helt enkelt vara ett strategiskt försök att värma upp oddsen.

Bertie Jag måste gå, mina herrar. Vi får inte göra damerna besvikna med att utebli från föreställningen.

Rockingham Gå, Bertie, och bli rik, med Guds hjälp!

Bertie Tack, Serafen. (går)

Rockingham Där går han, min älskling och hela Englands och Europas favorit!

Carrington Det där tipset från London kan också handla om ont uppsåt någonstans ifrån, Rock.

Rockingham Vem skulle väl vilja Bertie och hans häst någonting illa?

Carrington Jag vet inte.

Rockingham Dumheter, lord Carrington!

en jude Ursäkta mig, mina herrar, men känner ni igen den här underskriften?
(visar ett papper)

Rockingham Vad är det? Låt mig se. Det är mitt namn. Vad menar du, jude?

juden Det är en växel på ert namn som förfaller i morgon.

Rockingham Namnteckningen är falsk. Vem har skrivit växeln?

juden Jag ber att få återkomma i morgon. (försvinner diskret)

Carrington Vad betyder detta, Rock?

Rockingham Någon har förfalskat mitt namn som garanti för en växel. Inget att bekymra sig för. Sådant har hänt förut. Alla vet ju hur förmögen jag är. Det är bara att avslöja mannen bakom det andra namnet på växeln, som då är en gemen förfalskare, som man sedan bara överlämnar till polisen.

Carrington Du såg inte det andra namnet eller beloppet?

Rockingham Nej. Det får jag väl veta i morgon, om juden vågar visa sig igen.

Carrington När det gäller pengar tröttnar judar aldrig.

Rockingham Jag vet, och det är ganska obehagligt.

Carrington Nu börjar loppet. Var redo.

Rockingham Har du kikaren med dig?

Carrington Naturligtvis. (*sätter kikaren för ögonen.*) Forest King stoltserar som en tupp. Han har aldrig verkat i bättre form. Bertie gör en mera elegant figur än någonsin. Han har redan vunnit loppet, tycks alla vara överens om.

Rockingham (*tar kikaren*) Det är bara för honom att ro hem vinsten och sedan bli nationalhjälte som tidernas främste ryttare. Nu går startskottet. (*startskottet går.*) Forest King drar ifrån genast. Han överglänsar alla de andra från början. Det är nästan onödigt att fortsätta. Det kan bara sluta på ett självklart sätt. (*tar bort kikaren*) Vill du se?

Carrington (*tar kikaren*) Du har rätt. L'Étoile är redan alltför långt bakom för att kunna ta igen försprånget. Men vad är detta? (*fattar kikaren med båda händerna.*)

Rockingham Vad är det?

Carrington Försprånget krymper. Det är någonting med Forest King. Det är som om han hade blivit bländad. Har han blivit sjuk?

Rockingham (*tar kikaren. Ett sorl utbreder sig bland publiken. Sorlet stiger till häpnad och upprördhet.*)

Carrington Ser du vad jag ser?

Rockingham Ja. Forest King har brutit loppet.

Carrington Varför?

Rockingham Han är sjuk. Han är inte i form. Bertie vände själv om hästen. (*tar ner kikaren*) Hästen måste vara drogad.

Carrington Varför? Av vem?

Rockingham Ho vet? Det där tipset från London....

Carrington Ja?

Rockingham Giftet kommer därifrån.

(*De flesta i publiken visar upprördhet, häpnad och besvikelse. Den entusiastiska stämningen har fullständigt gått över till harm och förstämning. Ingen är glad längre, och loppet fortsätter utan entusiasm.*)

Carrington (*efter en stund*) L'Étoile vinner.

Rockingham Ja.

juden (*återkommer*) Ursäkta mig, mina herrar, men detta högst oväntade resultat av hästkapplöpningen gör det nödvändigt för mig att redan göra mig påmind ånyo.

Carrington Och vad har era förbannade affärer och förbannade falska namnteckningar att göra med ett förbannat fiasko där nere?

juden Ursäkta mig, mina herrar, men jag hade hoppats att engelsmannen skulle ha kunnat betala sina skulder efter att ha vunnit. Nu kan han inte det.

Carrington Och vad har ni, ert skenheliga svin, med en ovanligt helig engelsman att göra?

juden Namnteckningen, Sir. (*visar papperet ånyo i hela sin form.*)

Rockingham (*tror inte sina ögon*) Bertie!

Carrington Är det Berties egen handstil? Han kan inte ha skrivit under en falsk växel!

juden Om mina herrar misstänker att växeln är falsk föreslår jag att ni ber den undertecknade själv förklara saken.

Rockingham Eländiga asgam, ser ni inte att den man, vars namn här har blivit förfalskat under en kriminell växel, just har förlorat allt genom att någon saboterat hans häst, hela Englands stolthet? Och honom vill ni ställa till svars för någonting som han blivit direkt offer för? Är ni inte mänsklig?

juden Om någon vill hämnas på er engelsman för något vet jag ingenting om det. Jag vet bara att jag lånat ut pengar och har rätt att få dem tillbaka.

Carrington Du ska få dina pengar, din usla hund, om du bara glömmer hela saken. *(tar fram plånboken.)* Hur mycket är det?

juden 600 pund, Sir.

Carrington (flämtar till) 600 pund!

juden Ja. 300 pund lånades ut mot rimlig ränta.

Carrington (har svårt att behärska sig) Jag är rädd, *Rockingham*, att vi måste tala med din Bertie om detta.

Rockingham Jag är rädd för det också.

Carrington Tål han det?

Rockingham Bara om han är oskyldig.

Carrington Han måste vara oskyldig!

Rockingham Ja, det måste han. Annars är han verkligen förlorad.

Carrington Där är han.

Rockingham Ropa på honom.

Carrington Bert Cecil! Kan ni komma upp hit litet?

(Bertie kommer in. Den återstående publiken viker undan för honom. Ingen vill komma nära honom. Han kommer lugnt upp till de tre herrarna medan alla andra försvinner.)

Bertie Jag beklagar förlusten, mina herrar.

Carrington Vi också.

Rockingham Vad tusan hände med hästen?

Bertie Ingen vet. Veterinären har undersökt honom men inte funnit något.

Rockingham Någon måste ha drogat honom.

Bertie Vem? Och varför? Och om det faktiskt hänt finns det inga spår kvar efter giftet. Stallknekten har förstås redan avskedats. Jag kunde med nöd hindra Jack från att flå honom levande.

Carrington Tyvärr, Bertie, står vi här inför en extra brydsam situation. Den här judiske krämaren har kommit till Rock med en växel skriven i hans namn och i ditt. Den måste vara falsk. Kan du bevisa att den är falsk?

juden (visar växeln) Om den är falsk är jag beredd att genast makulera den. Jag hävdar emellertid att den undertecknades av er personligen, herr Cecil, morgonen den 15-e klockan 7.50 hos min partner. Om ni kan bevisa att ni var någon annanstans så är saken klar och det är ingenting mer att göra.

Bertie Får jag se. *(synar växeln, bleknar och blir stel.)*

(för sig själv) Min bror!

Rockingham Nå, Bertie, var var du då? Kom ihåg det, för Guds skull!

Bertie (besinnar sig) Jag kan bara hävda att växeln är falsk.

juden Bevisa det!

Rockingham Så klart att den är falsk, Bertie, men vi blir inte av med det här elaka kräket förrän han övertygats om sin egen falskhet! Var var du morgonen den 15-e? På klubben? Hemma i din säng? Kan Jack intyga det?

Bertie Jag är ledsen, mina herrar, men var jag var då får jag inte tala om.

Carrington Vad är det för dumheter?

juden Då måste lagen ha sin gång.

Rockingham Det här är ju alldeles vansinnigt! Här, din förbannade jude, är mitt checkhäfte! Jag ger dig en check i mitt namn! Fyll i vilket belopp du vill, och låt saken vara utagerad!

Bertie (går fram och river sönder checken) Nej, Serafen, så får du inte göra. Låt lagen ha sin gång. Här råder ett missförstånd och ett mysterium som måste klaras upp. Låt mig få göra det i lagens namn.

Rockingham Du blir vanärad, Bertie! Vi kan inte tillåta det!

Carrington Du måste bevisa dig oskyldig här och nu! Annars blir det oöverskådliga tråkigheter för oss alla!

juden (listigt) Jag är ledsen, markis av Rockingham, men om jag följde ert råd och mottog er check skulle det ur laglig synpunkt kunna tolkas som ett mutförsök till tystnad. Jag är en laglydig varelse.

Rockingham Din nedriga babian, är då pengar på bekostnad av en ädel ung mans framtid och ära viktigare än ett människoliv? Har du då så lågt mänskovärde själv, ditt kräk, att du inte tvekar inför att förnedra en redan ruinerad man? Är då din judiske Gud bara brutal girighet till vilket pris som helst och ingenting annat?

juden Blanda inte in religion i mina affärer.

Carrington Bertie! Gör något! Säg något! Vad vet du om detta? Varför tiger du? Vad har du att dölja?

Bertie En kvinnas hemlighet. Jag beklagar, men jag kan inte försvara mig, men jag måste hålla fast vid att växeln är falsk.

juden Polis! Rättstjänare! Hitåt! (*Några sådana, som väntat utanför, kommer in.*)

Bertie Nej! Inte offentligt! Inte på en sådan dag som denna! (*flyr*)

juden Efter honom! (*Poliserna och rättstjänarna springer efter.*)

Carrington Bra, Bertie! Fly för ditt liv! Slå ihjäl de skurkarna! Hämnas på dina vedersakare och avundsmän! Avslöja förfalskaren!

Rockingham Han klarar sig. Han är för snabb för dem.

Carrington Men vem kan ha gjort sig skyldig till en sådan fruktansvärd förfalskning?

Rockingham Det finns bara ett svar, som kan förklara Berties ovilja att försvara sig själv.

Carrington Och den skyldige är?

Rockingham Det måste vara Berties yngre hasardspelande karaktärslöse bror, deras faders älsklingsson.

Carrington Kommer Bertie att dra sin bror inför rätta?

Rockingham Aldrig. Det skulle för alltid vanära hela familjen.

Carrington Vad tror du han gör?

Rockingham Jag tror att han försvinner spårlöst ifrån oss för alltid.

Scen 8. En intim scen ad libitum.

(Förslagsvis skulle det kunna vara en vacker balsal eller en vacker trädgård.)

Bertie (diskret) Jag var tvungen att få träffa er än en gång.

damen Varför? Ni är en förlorad häst. Alla engelsmän i Tyskland har förlorat förmögenheter på er.

Bertie Jag har offrat allt för er, madame.

damen Har ni? Snarare har England offrat allt för er och förlorat allt.

Bertie Min häst var drogad av min stallknekt, som var mutad till att begå detta förräderi mot mig av en som ville mig illa. Om England offrat allt för mig är det inre avundsjuka som fällt England.

damen Vart vill ni komma egentligen?

Bertie Jag ville bara att någon som jag lämnar kvar skulle känna till mitt öde.

damen Och varför blev jag den utvalda?

Bertie Minns ni den 15-e? Ni bad mig förtränga fyra känsliga timmar av mitt liv. Jag har uppfyllt er önskan. Ingen vet var jag var den morgonen.

damen Var det för mycket begärt?
Bertie Just den morgonen förfalskade min yngre bror en växel i mitt och markis Rockinghams namn. Efter loppet som ruinerade min häst och mig och England ställdes jag till svars för denna falska växel. Jag kunde varken avslöja att min bror var förfalskaren eller att jag varit med er den morgonen.
damen Ingenting förpliktar er att hålla ert löfte till mig under sådana omständigheter.
Bertie Ingenting, madame? Inte ens mitt eget samvete? Inte ens mitt eget riddarhjärta? Inte ens min självbevarelsedrift som gentleman?
damen Ni får välja. Antingen är ni en engelsk gentleman, och då avslöjar ni mig ej. Eller också avslöjar ni mig, och då är ni bara en vanlig människa.
Bertie Det finns ett tredje alternativ, madame.
damen Och det är?
Bertie Att *ni* räddar mig.
damen Då riskerar jag mitt äktenskap, min ära, min ställning och allt vad jag äger.
Bertie Jag medger att det vore för mycket begärt.
damen Vad tänker ni göra?
Bertie Lämna Europa. Jag blir främlingslegionär i Afrika.
damen För resten av ert liv?
Bertie Hellre det än att fläcka min familjs namn.
damen Ni begraver er själv levande.
Bertie Men jag räddar allas liv.
damen Det är hårt att förlora ekonomiskt.
Bertie Omänskligt hårt.
damen (räcker fram sin hand) Jag kommer att tänka på er.
Bertie (kysser den) Och jag kommer att glömma er. Farväl, madame. (går)
damen En sådan gentleman kan inte bara gå förlorad. Jag är säker på att han med tiden måste bli återupprättad. Annars finns det ingen Gud. (går)

Akt II scen 1. Ett ruffigt kafé någonstans i Algeriet. Flugor och smuts.

korpralen Några rekryter idag?
soldaten Ingen fan är längre så dum att han tar värvning i främlingslegionen.
korpralen Var inte för säker. Den sista idioten är inte född än.
soldaten Det krävs mer än en idiot för att hamna här.
korpralen Världen är full av sådana. Glöm inte att den främsta av dem alla var Napoleon Bonaparte, som grundade vår legion!
soldaten Främst i vilken kategori?
korpralen Spritt språngande galningar.
soldaten Ni har rätt, monsieur.
(Bertie kommer in, fortfarande i engelsk uniform men något medfaren.)
korpralen (lägre) Se på den där.
soldaten Vad tror ni han är för en?
korpralen Just en sådan vi talade om. Jag kan lukta mig till dem.
soldaten Är ni säker?
korpralen Var så säker! (går fram till Bertie, slår honom omilt på axeln) En absint, Monsieur?
Bertie Tack, gärna det.
korpralen Vad gör en engelsman vid randen av Sahara? Har ni kommit fel?
Bertie Det beror på.
korpralen Hur så?

Bertie Om ni tar emot sådana som jag.
 korpralen Det beror på vad ni vill.
 Bertie Jag tar gärna värvning hos er.
 korpralen Som vad?
 Bertie Som frivillig chasseur.
 korpralen Och vad kan ni?
 Bertie Riskera livet.
 korpralen För Frankrike?
 Bertie Frankrike har ett kvinnligt namn. För någonting kvinnligt riskerar jag gärna livet.
 korpralen Olycklig kärlek?
 Bertie Bedrägeri.
 korpralen Ny identitet?
 Bertie Gärna.
 korpralen Och om ni har ett förflutet som gör er olämplig hos oss?
 Bertie Då tar jag i stället värvning hos araberna mot er.
 korpralen Vill ni så gärna dö?
 Bertie Ja.
 korpralen Ta värvning hos araberna då.
 Bertie Skall jag tolka det som att ni ännu hellre vill dö och för min hand än vad jag önskar det?
 korpralen Tror ni att ni kan döda en fransman?
 Bertie Jag hörde till drottningens livvakt och kunde alltid slåss som en man.
 korpralen Hur kunde ni då förlora?
 Bertie Jag spelade hederligt i ett elakt spel.
 korpralen Vad för ett spel?
 Bertie Hästar.
 korpralen Satsade ni?
 Bertie Nej, men världen satsade på mig, och min häst blev drogad.
 korpralen Forest King i Baden?
 Bertie Ja.
 korpralen Var ni ägare till hästen?
 Bertie Jag ägde och red honom.
 korpralen Jag har hört talas om fallet. Ni var efterlyst i veckor och månader efteråt, men ni förblev spårlöst försvunnen. Det spekulerades i att er far hade förskjutit er och förklarat er arvlös.
 Bertie Det vet jag ingenting om.
 korpralen Ni bara försvann?
 Bertie Ja.
 korpralen Ni lämnade en ljuv karriär bakom er. Vet ni vad ni ger er in på?
 Bertie Ungefär.
 korpralen Ni vet ingenting. Av hundra främlingslegionärer återvänder två till livet i verkligheten.
 Bertie Jag har ingen åstundan att återvända.
 korpralen Ni behandlas som ett djur både av araberna och fransmännen.
 Bertie Jag brukar behandla mina djur bättre än människor.
 korpralen Ni får inte ha något med kvinnor att göra under fem års tid till att börja med.
 Bertie Jag vill aldrig mera se åt kvinnor.
 korpralen Ni kan aldrig sacka efter. Då dör ni.
 Bertie Jag är beredd att dö för mindre.
 korpralen Ni är en galning.
 Bertie Nej, en gentleman.

korpralen Varför gör ni detta?
Bertie För att det roar mig.
korpralen Ni ser knappast ut att kunna le.
Bertie Det finns högre nöjen än sådana man ler åt.
korpralen Som till exempel?
Bertie Tjuskraften i ödets grymhet.
korpralen Napoleon själv kom aldrig tillbaka.
Bertie Vem har talat om att komma tillbaka?
korpralen (tappar intresset. Till soldaten:) François! Enrollera honom.
soldaten Namnet, monsieur?
Bertie Louis Victor.
korpralen Välkommen till främlingslegionen, Monsieur, det värsta av helveten på jorden. Bara Nya Kaledonien och Djävulsön är värre, men dit kommer ni kanske också.
Bertie Om Gud vill. (*skriver på.*)
korpralen Vad har Gud med något sådant som främlingslegionen att göra?
Bertie Om han inte har något med den att göra så kanske det är dags att han får det.
korpralen Och hur skulle han kunna hjälpa upp saken?
Bertie Lämna det åt honom, så slipper ni bekymra er.
korpralen Lämna det åt legionen, så slipper *ni* bekymra er.
Bertie Som ni befäller, korpral.
korpralen (tar honom i handen) Gratulerar. Ni har nu förlorat er identitet men blivit fransman i stället. Det är en stor ära för er. Lycka till!
Bertie Tack, monsieur!

Scen 2. Huset Royallieu, som akt I scen 5.

Royal Ta det inte så hårt, min son. Han är bara en vanlig förlorad son, sådana har vi för mycket av här i England, och jag har ändå min bättre son kvar.
Berk Men det var mitt fel, far.
Royal Det hedrar dig att du tar på dig skulden för din brors skamlöshet, men det är inte rättvist. Glöm honom, så som jag har glömt honom.
Berk Jag kan aldrig glömma honom. Han var min ende storebror, han hjälpte mig alltid, men jag svek honom.
Royal Han är död nu, men livet går vidare. Alla hans vänner och kolleger i högvakten har redan glömt honom. Så länge han var ibland oss var han ett lysande löfte, en avgud, en sol för vår vardag, men vad är kvar när en sådan gud är borta? Bara luft, och inte ens luftdraget av att han svept förbi består. Han är vanärad, död och begraven. Du har nu i stället desto större möjligheter, min son. (*En betjänt inkommer.*)
betjänten Vad är det, Pugsy?
betjänten Markisen av Rockingham, Sir.
Royal Vad vill han?
betjänten Han har en viktig nyhet, säger han.
Royal Visa in honom.
Berk Det betyder nyheter från Bert.
Royal Då är det dåliga nyheter. Är han inte nöjd redan med sitt totala vanärande av sin familj?
betjänten (öppnar dörren) Markisen av Rockingham, Sir. (*släpper in markisen och går.*)
Royal Nå, min bästa markis? Hur vill den förgätne ytterligare skada oss?
Rockingham Sir, det kan kanske glädja er att era önskningar har uppfyllts.

Royal Vilka önskningar?
Rockingham Jag har en god nyhet. Er son är död, Sir.
Royal Död – på riktigt?
Rockingham En tågolycka i Frankrike har krävt tjugo dödsoffer. De flesta av dessa massakrerades till oigenkännlighet. Man har dock kunnat identifiera somligas bagage. Där fanns bevisligen bagage tillhörande Bert Cecil och hans tjänare Jack. Ingen av dem återfanns bland de levande.
Royal Så har han då åtminstone vägrat överleva sin egen vanära. – Vad har hänt med liken?
Rockingham De har begravts på stället. En gemensam gravsten utmärker alla de oidentifierade.
Royal Så har han då till och med fått den anonyma grav han förtjänade. – Något mera, markis?
Rockingham Nej. Bara detta. Jag och många andra är övertygade om er sons oskuld.
Royal (arg) Efter så överväldigande bevis? Han förfalskade ju till och med ert namn och det för snöd vinnings skull!
Rockingham Förfalskningen gjordes troligen av andra. (*ser på Berk*) Bertie hade när som helst kunnat begära 10,000 pund av mig och fått det gratis.
Royal Men vem skulle ha kunnat göra något sådant i min sons namn? Vem skulle ha kunnat vilja honom så illa att han med berätt mod skulle ha önskat vanära honom så totalt?
Rockingham (släpper Berk med blicken) Ingen vet, Sir. Vi vet dock att er son hade fiender bland vissa book-makers som levde på hästskojeri. En sådan skulle mycket väl ha kunnat vidtaga åtgärder för att röja er son ur vägen.
Royal I så fall har han verkligen lyckats med lik och grav och allt. – Har ni skäl att misstänka någon särskild?
Rockingham En viss John Davis, som Bertie varnade er yngre son här för, blev handgripligen utkastad av Bertie personligen från kapplöpningarna om Blå Bandet för två månader sedan och svor i vittnens närvaro att hämnas.
Royal Tänk om min son var oskyldig? Men det hjälper inte saken. Han är död och begravnen. – Vad föreslår ni, Rockingham?
Rockingham Att vi inte betraktar saken som utagerad.
Royal Kan bevis samlas mot book-makern?
Rockingham Kanske. Och en sak till, Sir.
Royal Nå?
Rockingham Kom ihåg, att det varken finns bevis för Berties skuld eller för att han verkligen är död. (*går*)
Royal Vad tror du om det, Berk?
Berk Han har rätt, far. Ingenting är bevisat.
Royal Och om Bertie kommer tillbaka? Om han lyckas rentvå sig? Vad gör vi då, min son?
Berk (efter en paus) Då hoppas jag att han förlåter oss. (*går*)
Royal Förlåter oss? För vad?

Scen 3. Samma ruggiga kafé som i scen 1.

Trashankar, araber, spetälska, drinkare, nerdekade soldater och någon dålig kvinna.

Jack (kommer in, går till disken) En absint. (*får ett glas. Använder det och ser sig omkring. Försiktigt till bartendern:*) Inte har möjligen en blond engelsman dykt upp här på sistone?

bartendern Signalement?

Jack Lång, grann, ståtlig, iögonfallande, en gentleman.

bartendern Sådana kommer hit bara för att försvinna.

Jack Försvinna vart?

bartendern Se er omkring, monsieur. Vad ser ni? Bara mänskliga vrak. Om er man kommit hit är även han nu en av dem. Jag kan tyvärr inte hjälpa er.

korpralen (kommer fram) Vad vill ni, främling?

Jack Jag söker en god vän.

korpralen Jag kan bara hjälpa er om er vän tagit värvning i främlingslegionen. Om ni då vill bli hjälpt måste ni också ta värvning.

Jack Om jag vet att min vän är hos er tar jag gärna värvning.

korpralen Förmodligen har han det.

Jack Jag måste veta säkert.

korpralen Vad heter han?

Jack Det får jag inte säga.

korpralen Det låter som ett säkert fall. Han finns hos oss.

Jack Jag tar värvning när jag fått träffa honom.

korpralen Då måste vi veta mera.

Jack Hans namn var Bert Cecil.

korpralen Och vad är hans namn nu?

Jack Det vet jag inte.

korpralen (tar på sig hatten) Adjö, min vän.

Bert (har suttit i ett hörn av kaféet med ryggen till med några andra legionärer. Han har lyssnat till samtalet och vänder sig nu om. Han är oigenkännlig: smutsig och sliten och orakad som en vanlig illa faren legionär.) Ett ögonblick, herr korpral. (till Jack) Vem söker ni?

Jack En engelsman och gentleman.

Bert (vemodigt) Känns han inte igen?

Jack (känner igen honom) Bertie! (omfamnar honom)

Bert Jack! Var har du varit?

Jack Jag har sökt er över hela Europa!

Bert Du har funnit mig.

Jack Ert spår var inte lätt att följa! Jag fick muta halva hamnen i Marseille!

Bert Hur kom du ur tågkraschen?

Jack Jag vaknade upp medvetlös i buskarna. Åtminstone kände jag mig så.

Bert Vårt bagage blev hittat men aldrig våra kroppar. Det var den svåraste järnvägsolyckan i Frankrikes historia. Vi har haft tur. Alla icke påträffade har ansetts som döda. Vi är döda och begravda och glömda av hela Europa, Jack!

Jack Saknar man inte ens våra lik?

Bert Det fanns nästan inga lik. Det fanns bara spridda oidentifierbara likdelar.

Jack Sir, det är gott att se er igen, hurdant ert tillstånd än är.

Bertie Korpral, jag har en ny förträfflig legionär åt er! Han har kämpat mot alla indiska och engelska övermakter i hela Indien!

korpralen Vi kan inte ha uppstudsiga rekryter.

Bertie Jag lovar er, korpral, att den här blir lika foglig och tapper och våghalsig som jag.

korpralen Är han också på jakt efter döden?

Bertie Åtminstone känner han den lika väl som jag.

korpralen Då får vi väl ta honom då. Vakt! Skriv upp honom!

en vakt (tar fram dokument) Namn, monsieur?

Jack Jack.

korpralen Vad mer?

Jack Bara Jack.

korpralen Det passar bra. De flesta av oss är sådana som har allt om sig själva att dölja. Ett sådant namn passar bra in i sammanhanget. Välkommen, Jacques.

Jack Får jag fråga: vad heter ni själv?

korpralen Kalla mig Svarta Falken. Det är vad alla andra kallar mig.

Jack Och min vän här?

korpralen Han heter officiellt hos oss Louis Victor. Något annat namn har han officiellt aldrig haft.

Jack Bra. Louis Victor. *(smakar på namnet)*

Bertie Du vet inte vad du har gett dig in på. Men om du överlever den första natten blir det sedan lättare för varje natt.

Jack Vad händer den första natten?

Bertie Man stiftar bekantskap med sina naturliga grannar.

Jack Araberna?

Bertie Araberna träffar man bara på om man övernattar under bar himmel, och då har man på morgonen varken kläder eller liv kvar. Men det finns även andra överraskande bekantskaper. Råttorna är de vanligaste och de ofarligaste. De håller en vaken, och det är allt. Även flugorna är ofarliga så länge man inte går med öppna sår och är smutsig. Sedan har vi spindlarna och skorpionerna. Spindlarna är stora och ludna och sällsynta och dödliga, om man blir biten.

Jack Då har vi bara skorpionerna.

Bertie De är antingen gröna eller svarta. Den svarta ger ett bett som ungefär sju bisting, man svullnar upp och får feber, men man dör inte. Det gör man däremot av den gröna. De gömmer sig vanligen under stenar, där de är osynliga, så kom inte för nära en lös sten i öknen, och använd aldrig en sådan som ryggestöd, huvudkudde eller sittplats. Gröna skorpioner älskar att bita legionärer i stjärten. Det är deras natur.

Jack Något mer?

Bertie Det finns en skorpion till, den lömskaste av alla. Den ser svart ut, och därför struntar man i den, men om man då håller vatten på den rinner den svarta färgen bort, det var bara smuts, och den visar sig vara vit. Den är giftigare och snabbare än den gröna.

Jack Gula och bruna skorpioner då?

Bertie Skorpion som skorpion. Undvik dem. Värst är de mänskliga skorpionerna, och de kan inte undvikas. Vidare finns det vägglöss. Dem vänjer man sig vid. De äter aldrig upp en helt och hållet. Tyfus gäller det att inte få, men de flesta får det förr eller senare, och hälften dör. Ett praktiskt råd: undvik att skaffa dig skrubbsår. Om kroppen läcker kan vad som helst komma in som är dödligt.

Jack Ni tycks ha överlevt, herre. Då kan väl jag också överleva.

Bertie Jag har kanske överlevt, men inte mycket mer. *(tar honom om axeln)* Kom, Jack. Jag ska visa dig baracken. *(De går.)*

Cigarette *(stjäl sig fram till Svarta Falken)* Vad bjuder du för mig i natt, Svarta Falken?

korpralen Är du utan pengar nu igen?

Cigarette Det vet du att jag alltid är.

korpralen Alla män vill alltid ha dig. Hur kan du då vara utan pengar?

Cigarette Det finns så många nödlidande här i världen. Du vet att jag är hederlig. Jag kan aldrig behålla väl förtjänta pengar.

korpralen Jag är trött i kväll, Cigarette.

Cigarette Svarta Falken är aldrig trött. Är han inte alltid en man åtminstone?

korpralen Vad är en man för en kvinna om han saknar pengar?

Cigarette Du har väl alltid pengar.

korpralen Jag förlorade min månadslön igår på écartes.

Cigarette Stackars Svarta Falken! Är det något jag kan göra för dig?

flera soldater Sjung för oss, Cigarette!

andra Ja, sjung för oss, hela legionens fästmö!

korpralen Du har inget val, Cigarette.

Cigarette (*griper en tamburin och sjunger medan hon dansar som en annan Carmen i mitten av kaféet*)

Jag föddes av en hövding
men jag vet ej vem han var.

Jag blev till en bortbyting
från början av envar.

Men hela världen är min älskare,
och hela min armé min frälsare,
så vad gör det att jag är fnask,
när jag älskar allt patrisk?

(Under visan och uppträdet har Bertie kommit in tillbaka och satt sig.)

en soldat En utmanande visa! Mera! Mera!

en annan Vem har du inte älskat, Cigarette?

Cigarette (*pekar på Bertie, utan att denne märker det*) Den där.

soldaten Ingen vet något om honom. Alla är vi nyfikna på honom. Kan du inte få veta något om honom?

Cigarette Han är oåtkomlig i sin ädelhet.

soldaten Försök! Vi gör det till ett vad. Du får en hel månads lön av oss gratis, som vi alla skramlar till.

Cigarette Vad vill ni veta om honom?

soldaten Hans tragedi.

Cigarette Jag ska göra mitt bästa. (*stjäl sig fram till Berties bord.*)
Vad tyckte du om min visa, soldat?

Bertie Mycket oanständig, men märklig genom sin oskuld.

Cigarette Hur kan oskuld vara oanständig?

Bertie Fråga hellre hur oanständighet kan vara oskyldig.

Cigarette Nå?

Bertie Hela armén är din älskare, Cigarette. Du är hela arméns egen älskarinna. Men trots detta är du ingen fallen kvinna utan i stället desto mera oskyldig och älskvärd. Däri ligger det märkliga.

Cigarette Varför har du då aldrig älskat mig, soldat?

Bertie Jag älskar inte kvinnor, Cigarette.

Cigarette Vad har du då emot kvinnor? Föredrar du män?

Bertie Jag har bara haft en enda kärlek i mitt liv, Cigarette, och det var varken en kvinna eller en man.

Cigarette Vad var det då?

Bertie En häst.

Cigarette Var då den hästen så trolös att hon kunde svika dig mer än människor?

Bertie Nej, Cigarette. Alla människor svek mig, men hästen svek mig inte.

Cigarette Hur tog då din stora kärlek slut?

Bertie Mänskorna förgiftade hästen för mig, Cigarette.

Cigarette (*genast mera finkänslig*) Jag beklagar, soldat.

Bertie Det är ingenting att beklaga. Gjort är gjort och kan ej göras o gjort.

Cigarette Mig har ingen man lyckats förgifta eller fördärva.

Bertie Vad vill du mig egentligen, Cigarette?

Cigarette Jag vill veta din tragedi. Jag tror inte att din häst var hela historien.

Bertie (*reser sig och går*) En annan gång, Cigarette.

flera soldater Sjung för oss mera, Cigarette!

Cigarette (*tar åter tamburinen*)

Ej en man jag är men tapper nog ändå,
och könlös, oslagbar som kraft i alla väder;
därför alla män mig ivrigt önskar få,
som om de inte hade kraft i egna kläder.

Men må ökenstormen kväva dem i grus,
i mig skall de ej sakna sitt förnämsta sus,
ty jag är skapt blott för att vara en soldat,
i kvinnoform för varje legionär en sann kamrat.
(*Alla jublar, applåderar och ropar: "Mera! Mera!"*)

Cigarette (stjäl sig fram till Svarta Falken)

korpralen Nå, fick du veta något om den brittiske sfinxen?

Cigarette (tömmar hans drink) Inte ännu, men jag tog hem poäng i första rondan.
(*går till de andra soldaterna och umgås hjärtligt med dem.*)

Scen 4. I kalifens tält.

Kalifen (spottande och frustande av vrede) Vid alla otrogna hundar! Vid alla orena svin!
Vid alla förpestade aplik och asgamar! Det är höjden av låghet! Jag tål det inte! De
skall utrotas till sista man, så sant som jag är den mäktigaste kalifen i Afrika! Hur kan
de? Fastän jag trodde det värsta om mina fiender kunde jag aldrig föreställa mig en
sådan hårresande uselhet och djävulsk nedrighet hos män som ändå kan slåss! Mina
franska fiender har visat sig mera värdelösa som människor än kastrerade hyenor!

en arab O herre, de har skickat en budbärare hit.

Kalifen Hur vågar de? Han skall flås levande och hängas långsamt inför ögonen
på alla fransmän så att de förstår vad som väntar dem! Men först skall vi mottaga
hans nyheter. Han måste vara bra dum om han vågar bege sig hit till oss!

araben Vad vi kallar dumhet kallar de ofta tapperhet, o herre.

Kalifen Det kommer på ett ut. Vi flår honom levande inför allas blickar under
ökenolen ändå! Skicka in honom! (*Araben hämtar in Bert.*) Nå, min olycksalige vän,
dig har jag sett förut. Vi har mötts i många hårda strider. Du hör till de modigaste i
din skändliga skara. Hur har du vågat bege dig hit?

Bert Jag har ett brev till er, värdigaste kalif.

Kalifen Hur kan du försvara dina landsmäns nidingsdåd? Hur mår min älskade
Djelma? Har ni redan alla förnedrat henne som ni förnedrar alla kvinnor, ni usla
gudlösa fördärvbringande främlingar i denna heliga värld? Svara!

Bert Ers vördighet, hon mår väl. Ingen har kommit henne vid.

Kalifen Varför tog ni henne då ifrån mig?

Bert Min herre, min överste vill därmed förmå er till fred. Läs detta brev, och
det förklarar allt.

Kalifen Läs det själv. Läs upp det högt för mig.

Bert Som ni behagar (*öppnar brevet och läser*)

"I det ögonblick ni angriper oss förlorar er älskade mätress livet. Om ni förblir
beväpnade gör jag henne till min älskarinna och överlämnar henne sedan som vanlig
hora till soldaterna. Enda sättet för er att återfå henne levande vore att ni
ögonblickligen lade ner alla era vapen, kapitulerade för oss för all framtid och
bekände er vara de hundar ni och era förfäder alltid varit. Markisen av Chateauroy,
representant för Frankrike."

Kalifen (efter en mördande tystnad) Och det ska föreställa ett fredsanbud?

Bert Ers höghet, om jag känt till detta brevets innehåll hade jag vägrat befatta
mig med det.

Kalifen Det förstår jag. Självbevarelsestriften är hög hos er fransmän.

Bert Inte hos mig. Tillåt mig komma med ett förslag.

Kalifen Ni kan inte rädda ert liv genom bluff.

Bert Tro det eller ej, men jag har ett hederligt förslag att komma med.

Kalifen I vilket fall som helst blir ni flådd och nersaltad och återbördad till era
bröder utan en skinnbit kvar på kroppen, och därefter blir era bröder behandlade på

samma sätt tills den siste fransmannen i världen blivit gamföda! Låt höra ert skändliga förslag till kompromisser!

Bert Jag åtar mig frivilligt att återföra Djelma orörd till er innan solen gått ner.

Kalifen Ni förvånar mig. Och om ni misslyckas?

Bert Då kommer jag ändå och strider vid er sida mot alla fransmän, om ni låter mig leva.

Kalifen Ni är en modig man. Ni har respekt för damer och för mäns äkta kärlek. Jag tror på er, ty ni är ett undantag från alla regler. Jag trodde aldrig att en europé skulle kunna vinna min aktning. Men tror ni verkligen att ni kan lyckas?

Bert Jag utsätter mig bara för samma dödsfara hos översten som jag gjort här hos er.

Kalifen Hur kan en sådan som ni födas till europé och inte till arab? *(efter en paus)* Jag tror minsann jag har funnit en vän. Jag lovar er detta. Om ni lyckas, så får fransmännen fred, *(varnande)* men bara om Djelma är orörd.

Bert Jag skall ansvara därför med mitt liv.

Kalifen Hur är det möjligt att en modig och hederlig man som ni kan vara en simpel fransman?

Bert Det bara är så.

Kalifen Ni måste komma från ett annat mera exotiskt land. *(Bert bugar sig och går.)*
Äntligen en vän och jämlike bland fienderna!

Scen 5. Hos översten.

Chateauroy Din förtappade idiot! Tror du jag avstår från Afrikas vackraste gudinna frivilligt? Av alla diplomatiska dumheter är denna den infamaste jag upplevt!

Bert Herr överste, jag beklagar, men ni har inget val. Det är enda sättet att få den fred som är nödvändig för oss. Detta är en oavvislig chans att förvandla våra värsta fiender till våra vänner.

Chateauroy Jag vet att vi inte har något val, och det är det som gör mig så förbannad! Din ohängda tölp till ädelmodig förrädare! Jag har aldrig sett på maken! Om ändå kalifen hade tagit livet av dig! Om han gör det när du återför hans frilla skulle jag glädja mig för resten av mitt liv!

Bert Då får ni ingen fred.

Chateauroy Jag vet det, din fisförnäme mes! Och vi har inte råd med mera krig från kalifens sida just nu! Du får föra henne tillbaka. Men tro aldrig att jag kommer att förlåta dig! Tro aldrig att du kommer att bli befördrad mer! Jag kommer att betrakta dig som min dödsfiende för resten av mitt liv!

Bert Är det värt det för en kvinnas skull?

Chateauroy (till en underlydande) För in henne!

(Denne låter föra in Djelma, en arabisk skönhet utan like.)

Se på henne. Skulle inte en enda natt med henne vara värt alla arabers krig mot oss i all evighet?

Bert Ni är romantisk, herr överste.

Chateauroy Jag vet vad ni tänker. Romantik i politik är dåraktigt. Därför släpper jag henne. Men jag kan aldrig förlåta er!

Bert Uppfattat, herr överste.

Chateauroy För henne tillbaka, din dåraktige romantiske stackare.

Bert Ja, herr överste. *(bjuder Djelma armen och för artigt ut henne.)*

Chateauroy Ge dem en pålitlig eskort på tio män. Ingenting får hända Djelma på vägen till kalifen. Denna freds chans betyder livet eller döden för oss.

den underlydande soldaten

Ja, herr överste. *(går)*

Chateauroy Det ska en engelsk lymmel till för att förmå oss fransmän till att avstå från det heligaste vi vet i livet! Grrr! (*slår rasande näven i bordet.*)

Akt III scen 1. Kaféet.

korpralen Fan vad det har blivit tråkigt här sedan vi fick fred med kalifen!
en soldat I stället kan vi nu röka och dricka och knulla hur mycket vi vill.
en annan Det går över, Leon Ramon, det går över.
Leon Ramon Det vet jag nog. Ge bara en arab lite för mycket att dricka, och han blir galen av mördardrift.
en tredje Här finns många i kaféet. Det är bara att välja. Men provocera metodiskt.
(*Generalen kommer in.*)
Generalen (nöjd) Jag bjuder alla på en omgång! (*uppskattande rop från alla.*) Vi har inte förlorat en man på en månad! Det har aldrig hänt förut! Finns Svarta Falken här?
korpralen Till er tjänst, mon général.
Generalen Vi har er menige chasseur Louis Victor att tacka för ett mirakel. Hur bar han sig åt egentligen?
korpralen Han förbrödrade sig med fienden.
Generalen Och förvandlade vår farligaste fiende till vår bästa vän. Hur lyckades han med det?
korpralen Han har tydligen haft god hand med kvinnor i sina dagar.
Generalen Ja, vad var det med den där kvinnan?
korpralen Överste Chateauroy trodde att han fått struhtag på kalifen när han lyckades stjäla kalifens skönaste odalisk från hans harem, en viss skönhet vid namn Djelma. Men den där omutlige Louis Victor sade till översten: "Det är en soldats plikt att föra krig mot män och inte mot kvinnor," tog Djelma ifrån honom och förde henne ridderligt tillbaka till kalifen. För *en* mans skull har nu kalifen tagit alla fransmän till sitt hjärta.
Generalen Och Chateauroy?
korpralen Grön av grämlse och Louis Victors fiende för livet.
Generalen Och den där Louis Victor lever ännu? (*Denne inträder försynt och går till disken omedveten om konversationen.*)
korpralen Tills vidare. Och Chateauroy har lovat att aldrig befordra honom.
Generalen (till Louis Victor, alias Bertie) Min vän, Frankrike tackar er.
Bert (likgiltig) För vad?
Generalen Ni har skapat fred.
Bert Det finns alltid de som bryter den.
Generalen Ni är inte fransman.
Bert Vad spelar det för roll?
Generalen (gör ett tecken till bartendern, som serverar Bert en extra absint) Är ni österrikare?
Bert Jag tjänar under Frankrikes banér. Det borde väl räcka som kunskap om mig.
Generalen Vi hade en gång en österrikisk aristokrat här. Han var så ädel att han till slut blev mördad genom ett missförstånd. Ingen visste vem han var, och ingen fick någonsin veta det.
Bert Vart vill ni komma, mon général? (*Chateauroy inkommer, märker generalen och Bert och håller sig i bakgrunden, börjar överlägga med några araber och bjuder dem på raki.*)
Generalen Jag vill förstå er rätt.
Bert Förstå mig då rätt. Jag är här för att vara anonym.
Generalen Är ni engelsman?
Bert Jag är ingenting.
Generalen (till korpralen) Vad vet ni om denne man, korpral?

korpralen Han är oerhört kallblodig, dödsföraktande, uthållig, modig och – självuppoffrande.

Generalen Jag gör er till korpral, Louis Victor. Ni är härmed befordrad. Berätta nu om er själv.

Bert Vad vill ni veta?

Generalen Er bakgrund, era damer, er hemlighet.

(Cigarette kommer in.)

Bert Och om jag vägrar?

Generalen Då kan jag inte hjälpa er.

Bert Varför vill ni hjälpa mig?

Generalen Ni är modig. Ni är en tillgång för Frankrike.

Bert Mon général, med all respekt, jag tackar er för min utmärkelse. Men om det väl är en soldats plikt att alltid lyda, så har jag inte hört att det skulle vara någon högt uppsatt officers privilegium i världen att få en väl närgången nyfikenhet tillfredsställd.

(Dödstystnad. Alla inväntar generalens reaktion.)

Generalen (finner sig, blossande röd) En sannskyldig tillrättavisning, på min ära, ärligt och uppriktigt given. Jag tackar er för en god läxa.

Bertie Mon général, tack för er självbehärskning. *(sträcker fram handen. Generalen fattar den, de skakar hjärtligt hand, alla blir lättade och hurrar.)*

Generalen En ny omgång för alla! Jag bjuder laget runt!

(Stämningen blir hjärtlig, flera soldater kommer fram och lyckönskar Bert.)

soldat 1 Gratulerar, Louis!

2 Äntligen en välförtjänt befordran!

3 Alla uppskattar dig.

(Bakom Bert har en av Chateauroys araber smugit upp. Nu ses en kniv blänka i hans hand, som höjes mot Berties rygg.)

Cigarette (har ensam märkt det) Cigarette au secours! *(avfyrar en revolver mot araben, som segnar ner död, skjuten genom tinningarna.)*

Cigarette (lugnt, blåser på pistolen) Han hade fått för mycket att dricka.

Svarta Falken Vad betyder detta, Cigarette?

Cigarette Lägg märke till dolken. En sekund till, och vår nye korpral hade legat där i stället.

Generalen L'ami du drapeau, ett mästerskott!

soldat 1 Men varför ville han döda korpralen?

Cigarette (som förut) Han hade fått för mycket att dricka. *(Chateauroy avlägsnar sig.)*

Bertie Mitt barn, ni har räddat mitt liv.

Cigarette Än sen? Är jag icke soldat?

Bertie Jo, men det är inte det enda ni är.

Cigarette Vad är jag mer?

Bertie (bedömer henne) En kvinna, om än beklagligt avkönad av ert leverne.

Cigarette (stelnar) Om ni ser i mig en kvinna, herr korpral, så borde ni veta bättre än att göra en kvinna till er fiende. *(går uppbragt.)*

soldat 1 Vad tog det åt henne?

Svarta Falken Han sade att hon var könlös. Det kan man inte säga till Cigarette. Hur mycket soldat hon än är har hon haft alla män.

soldat 2 Utom en.

soldat 3 Vem?

soldat 2 Den som nu måste gottgöra sin förolämpning mot vår mest okvinnliga väninnas kvinnlighet. Och det kommer han, den modigaste av oss alla, aldrig att klara. *(De vänder Bertie ryggen.)*

Bertie (tankfullt) Hon räddade faktiskt mitt liv.

Scen 2. En arabisk affär full av krimskrams.

Ben Arsli (står i dörren till butiken mot gatan utanför i fonden. Han försöker förgäves intressera förbipasserande för sina kuriositeter.)

Mon ami! Hur står det till! Hur länge sen jag såg er!

Bert (blir synlig) Hur står det till, Ben Arsli?

Ben Arsli Dåligt, tills ni dyker upp igen, Monsieur! Ni har räddat mitt liv en gång! Det glömmer jag aldrig!

Bert Jag har räddat så många liv, Ben Arsli, att jag önskar att jag kunde glömma dem alla.

Ben Arsli Pourquoi, Monsieur? Men kom in! Ni är alltid hemma hos mig! Vad önskar ni?

Bert (slutkörd) Jag önskar bara att få sova. Helst för evigt.

Ben Arsli Voulez-vous une pippe?

Bert Det är just vad jag behöver.

Ben Arsli Stig in, Monsieur! (*Bert stiger in i den exotiska antikvitetsaffären.*)

Allt vad jag äger är ert! Säg bara vad ni vill, och mitt liv står till ert förfogande!

Bert Ni överdriver ert tjänstenit, Ben Arsli.

Ben Arsli Inte alls, Monsieur! Allt vad jag äger är ert!

Bert Det är det jag menar.

Ben Arsli Då är vi överens, Monsieur! Stig in! Stig in!

(Fjäskar å det yttersta och förbereder vattenpipan. Bert sjunker ner bland dynorna. Han är helt slut, röker en kort stund och somnar djupt.)

Ben Arsli Allah vet vilket liv han har räddat den här gången. Antagligen var det lika värdelöst och fattigt som alla andra. Men det är en god gärning att rädda ett människoliv hur värdelöst det än må vara. (*lämnar diskret den sovande i fred, återvänder till sin position vid utgången, inbjuder förbipasserande att stiga in. Prinsessan Zurga, ung, rik och skön, stiger in.*)

Stig in, prinsessa! Allt vad jag äger är ert!

Zurga Jag vet att ni är en pålitlig handelsman, Ben Arsli. Ni har aldrig lurat på mig något skräp.

Ben Arsli Jag lurar aldrig någon, Madame.

Zurga (ger honom en menande blick) Åtminstone aldrig mig.

Ben Arsli Ni är den sista jag skulle lura, Madame.

Zurga Det är det jag menar.

Ben Arsli Men stig in, stig in!

Zurga (stiger in) Det är ju det jag gör.

Ben Arsli Men kom ordentligt in!

Zurga Det är ju det jag gör.

Ben Arsli Ni européer är så försiktiga och tröga i er finhet. Se er omkring! Icke alla de arabiska tusen nätterna har så mycket drömmar och underverk som mitt magasin.

Zurga Ni vet att jag är en uppskattande kund.

Ben Arsli Mer än uppskattande, Madame. Ni är en förtrollande kund som åstadkommer underverk.

(Medan Ben Arsli visar henne kring kommer hon allt närmare den sovande chasseuren.)

Zurga På vilket sätt? (*studerar antikviteterna*)

Ben Arsli Ni köper allt det som ingen annan köper.

Zurga (ser den sovande) Är den där pjäsen till salu?

Ben Arsli Han sover, Madame. Väck honom ej.

Zurga Vem är han?

Ben Arsli Den tappreste av de tappra, en gentleman i menig uniform, en torterad ädling, en räddare av liv som kan bli bestraffad därför.

Zurga Vilken nationalitet?

Ben Arsli Ingen vet.
Zurga Väck honom åt mig.
Ben Arsli Omöjligt, Madame.
Zurga Har han rökt för mycket opium?
Ben Arsli Nej, Madame, men han är komplett slutkörd.
Zurga Jag har sett honom förut någonstans.
Ben Arsli Omöjligt, Madame.
Zurga Ingenting är omöjligt i denna värld av mysterier, Ben Arsli. Denne man känner jag som en utsökt snidare av schackpjäser.
Ben Arsli Omöjligt, Madame.
Zurga Ni är lika envis som människolivräddarens sömn.
Ben Arsli Alla måste vakna, Madame, även en sovande opiumrökare.
Zurga Han är vacker när han sover. Det vore synd att väcka honom.
Ben Arsli Prinsessa, jag har alltid tyckt att det var synd att prinsessan Törnrosa blev väckt efter hundra år. Sagan var vacker bara så länge hon sov.
Zurga Jag håller med er, Ben Arsli. (*Bert vaknar långsamt och gäspar.*)
Ben Arsli Madame, jag tror att er prins vaknar.
Zurga Är han en prins?
Ben Arsli Han bär en enkel korprals dräkt, men jag misstänker att han en gång var något mycket ädlare.
Zurga Han har lidit svårt.
Ben Arsli Hans överste har alltid hunsat honom och vägrat befordra honom.
Zurga Jag är säker. Det är han som snidar i elfenben.
Ben Arsli Elfenben, Madame? Omöjligt!
Bert (öppnar ögonen) Ben Arsli! Är detta en dröm?
Ben Arsli Ja, mon prince. Det är verkligheten. Ni är vaken.
Zurga Sov vidare! Ni är trött!
Bert (reser sig, alert) Madame, jag var trött.
Zurga Ert namn?
Bert (tvekar först) Louis Victor.
Zurga Det är inte ert riktiga namn.
Bert Det är det enda namn jag har kvar.
Zurga Hur många har ni förlorat?
Bert (av instinkt) Lika många som ni, madame.
Zurga Hur vet ni att jag är änka?
Bert Jag visste det icke. Jag antog det.
Zurga Ni har en kvinnlig intuition.
Bert Det har alla som lidit svårt.
Zurga Ni har förlorat allt.
Bert Och mer därtill.
Zurga Vad då?
Bert En häst.
Zurga Det är mer än hela världen.
Bert Madame, ni förstår mig. (*en paus uppstår.*)
Ben Arsli Monsieur, ni har aldrig nämnt för mig att ni snidar i elfenben. Jag betalar vad som helst för era pjäser!
Zurga Jag kan göra mycket för er. Jag kan lägga ett ord för er hos kejsaren när jag besöker Paris nästa gång.
Bert (böjer huvudet) Jag önskar bara en sak, madame.
Zurga Nämn er enda önskan.
Bert Att bli glömd.
Zurga Då önskar ni vad ingen annan önskar.
Bert Jag var alltid något av en särpling.

Ben Arsli Monsieur, är det sant att ni snidar i elfenben?

Bert Tyvärr är det sant, Ben Arsli. Min överste försökte skänka madame mina pjäser, men hon var god nog att vägra ta emot dem om jag inte fick betalt. Emellertid vägrade jag ta betalt.

Ben Arsli (upprörd) Och varför har ni aldrig talat om det för mig? Jag skulle erbjuda er hela världen som betalning!

Bert Just därför, Ben Arsli.

Ben Arsli Ni ensam förtjänar hela världen, ty ni ensam har förlorat hela världen.

Bert (byter samtalsämne) Men se er omkring, madame! Här finns hela världen till ert förfogande!

Zurga Hela världen och mer därtill. Dock är det bara en sak i världen jag saknar.

Ben Arsli Jag skall skaffa er den med hela mitt hjärta, Madame.

Zurga Ni klarar det inte ensam, Ben Arsli. (*vänder sig till Bert*) Men om ni inte vill ha betalt för era schackpjäser, vad kan jag då ge er i stället?

Bert Jag har redan nämnt det enda jag saknar.

Zurga Var inte så patetisk. Bättre kan ni! Önska er vad ni vill. Jag lovar att uppfylla det.

Bert Då har jag ytterligare en önskan.

Zurga Nå?

Bert Att få bli bemött som en gentleman utan att erbjudas en tjänares lön.

Zurga Ni vill således inte ha pengar?

Bert Giv pengarna till mina kamrater. De svälter, ty de saknar andlighet. Jag har vunnit hela världen i uppgivandet av mig själv.

Ben Arsli Det är en god regel som förenar muslimer och kristna att ge till dem som saknar.

Zurga Ni intresserar mig, korpral. Vem är ni?

Bert Ingen.

Zurga Inte ens för någon kvinna?

Bert Möjligen för någon häst.

Zurga Någon har misshandlat djur i er åsyn. Det förlåter ni aldrig människosläktet.

Bert Hellre blir jag misshandlad själv, madame.

Zurga Av människodjur?

Bert Till och med av människodjur i formen av kvinnor.

Zurga Ni har blivit djupt besviken.

Bert Därtill har jag svikit djupt.

Zurga En kvinna?

Bert Nej, aldrig en kvinna.

Zurga Det gläder mig. Kom ihåg: jag kan nämna er för kejsaren.

Bert Det har jag redan glömt, madame.

Zurga Ändå tjänar ni den främlingslegion som stiftades av er kejsare.

Bert Hans farbror, madame.

Zurga Dock en Napoléon.

Bert Det fanns bara en Napoléon, madame.

Zurga Ändå är ni inte fransman.

Bert Om Napoleon den store svek alla andra folk, madame, så ingav han dock polackerna hopp.

Zurga Europas hårdast drabbade folk.

Bert Jag menar det, madame.

Zurga Ni passar i främlingslegionen. (*går*)

Bert Vem var hon, Ben Arsli?

Ben Arsli Prinsessan Zurga, änka efter furst Zurga av Comora de Amague med slott i Spanien, Sicilien och Portugal.

Bert Så ung och redan änka! Var mannen gammal?
Ben Arsli Nej. Han var lika ung.
Bert Vad hände med honom?
Ben Arsli De var trolovade. Han råkade ut för en olycka. Båda benen kaputt. Hon insisterade på äktenskap i alla fall. Av ren barmhärtighet gifte hon sig med honom. Han insisterade på äktenskap genast, och dagen efteråt avled han.
Bert Efter fullbordat äktenskap?
Ben Arsli Med båda benen kaputt? Nej, monsieur. Hon har haft allt i livet men aldrig fått älska med någon.
Bert Så fruktansvärt.
Ben Arsli Oui, monsieur. Och här är ni och snidar schackpjäser som hon blir förälskad i och säger ingenting till mig!
Bert Kanske jag ville undvika er medverkan.
Ben Arsli Ni kan aldrig undvika en belöning från en som ni räddat livet på, Monsieur.
Bert Men jag kunde försöka.
Ben Arsli Ni misslyckades totalt, Monsieur.

Scen 3. Ett sjukhustält.

Cigarette Här är lite is. (*baddar en döendes panna.*)
Leon Ramon (*feberhet och döende*) Cigarette, är det du?
Cigarette Du vet att det är jag.
Leon Ramon Du är expert på att hindra folk från att dö.
Cigarette Det är mitt yrke som soldat och kvinna.
Leon Ramon Men jag kommer att dö ändå, Cigarette.
Cigarette Desto viktigare är det att jag är här.
Leon Ramon Du var den enda jag hade önskat mig vid min sida. Har de dragit ut spjutet ur min lunga?
Cigarette Ja.
Leon Ramon Det känns som om det ännu satt kvar.
Cigarette Hetsa inte upp dig, Ramon. Ta det bara lugnt.
Leon Ramon Tror du någon kan ta det lugnt när han skall dö?
Cigarette Döden är bara ett förgängligt ögonblick. Livet varar för evigt.
Leon Ramon Ändå är livet bra spännande just för dödens skull. Det är omöjligt att ta det lugnt när man skall dö, Cigarette. Ju klarare man skönjer livets slut, desto intensivare lever man, desto mer har man att tänka över, desto mer har man att gå till rätta med, och desto ljuvligare är livet.
Cigarette Ta det lugnt, Leon Ramon.
Leon Ramon Hur många muslimer tog jag kål på i striden?
Cigarette Sjutton.
Leon Ramon Det är en vacker statistik, eller hur, Cigarette? Sjutton vidskepliga muselmaner för en trogen fransman, eh, Cigarette?
Cigarette Det är ett vackert prov på ditt mod, Leon Ramon.
Leon Ramon Men jag dör ändå, Cigarette.
Cigarette Alla dör vi ändå vad vi än är.
Leon Ramon Även din hjälte skall dö en dag, Cigarette.
Bertie (*har kommit in, struntar i Cigarettes närvaro*) Käre Leon, hur är det med dig?
Leon Ramon Louis! Jag lever ännu!
Bertie Jag ser det, och det gläder mig.
Leon Ramon Om än jag har förlorat allt.
Bertie Men ännu icke livet.

Leon Livet? Vad vet du om livet, Louis, du som aldrig älskat har en kvinna?

Bertie Det finns en kärlek högre än den sexuella.

Leon Det är den jag talar om. Du har aldrig älskat.

Bertie Det menar varje älskare om alla andra. Därför är kärleken så farlig.

Leon Det är det jag menar. Älska aldrig en kvinna, Louis.

Bertie Det är onaturligt för en man att aldrig älska en kvinna.

Leon Comme tu es banale! Du har rätt. Det är onaturligt för en man att aldrig kränka en kvinna. Men jag talar om kärlek.

Bertie Vad vet en främlingslegionär om kärlek, Leon?

Leon Jag vet allt. Jag älskade av hela mitt hjärta. Jag förlorade allt.

Bert Vad menar du, Leon?

Leon Du vet att jag var konstnär.

Bert Jag har sett flera av dina utsökta porträtt. Varför blir en konstnär främlingslegionär?

Leon Jag målade en kvinna.

Bert (*driver med honom*) Naken?

Leon (*arg*) Nej! Det är det jag inte gjorde! Men jag målade hennes själ. Jag gick upp i en kvinnas själsliv helt och hållet. Jag målade hennes själ. Jag gick fullständigt upp i henne. Jag åstadkom det perfekta kvinnoporträttet. Hela Frankrike älskade min kvinna. Men det var ingenting kvar av mig efteråt. Jag hade förlorat mig själv i porträttet av en kvinna. Jag var slut. Hon tog min själ ifrån mig medan jag gav henne min själ. Det var ljuvligare än ett samlag. Men det tog allt ifrån mig. Därför blev jag främlingslegionär.

Bert Var det värt det?

Leon Jag hade inget val. Vår legion var den enda institution i världen som tog sig an den totala identitetslösheten. Därför blev jag främlingslegionär.

Bert Det var utan tvekan en av Napoleons bättre idéer.

Leon Och Cigarette? Hon är också en av oss. Tar du hand om henne när jag är borta?

Bert Cigarette är inte en av oss, ty hon är kvinna.

Leon Är hon? Självt har du ju förklarat henne könlös.

Bert Du minns det?

Leon Hon är mer än könlös. Hon är själva hjärtat av främlingslegionen. Om någon har hjärta är det hon. Men varifrån kommer dessa blommor, denna uppfräschning av vårt fältsjukhus, denna utökade personal?

Bert Från en annan kvinnas hjärta.

Leon Vilken?

Bert Prinsessan Zurga av Corona de Amague.

Leon En prinsessa! Hur ser hon ut?

Bert Ung och vacker.

Leon Varför denna välgörenhet?

Bert För att hon är kvinna.

Leon Hon måste vara rik.

Bert Utomordentligt.

Leon Lyckligt gift?

Bert Änka efter en dag.

Leon Det är det jag alltid har sagt. Endast sorgen föder ädla känslor, konstruktivitet och allt gott här i världen.

Cigarette (*kallt*) Ja. En aristokrat med inflytande är alltid odräglig, men störta honom i olycka, och han blir till en sagoprins.

Leon Vilket han förblir bara så länge han är i olycka.

Cigarette Ja.

Leon Jag dör, Louis. Sköt om armén när jag är borta.

Bert Jag ska göra mitt bästa.
 Leon Och bli lycklig med den där prinsessan.
 Bert Det kan jag inte lova. (*Leon Ramon dör.*)
 Där brast ett ädelt hjärta. Han var en sann konstnär, Cigarette. Han hörde till Salon des Refusées.
 Cigarette (*kallt*) Och målade han prinsessan?
 Bert Nej, henne hann han aldrig måla. Men han var en desto bättre soldat.
 Cigarette En av de få vars liv du inte kunde rädda.
 Bert Jag försökte. Men han prisgav det för gärna.
 Cigarette För en dams skull som han avbildade.
 Bert (*ser på henne*) Nej, Cigarette, för sin själs skull, som han led av.
 Cigarette Intill döden?
 Bert Nej, Cigarette, döden är vetenskaplig, och dess enda funktion är att beröva oss en döende själs hemlighet för evigt. Leon Ramon kom till oss utan identitet. Nu har han genom döden gjort det möjligt för sig att bevara sin själs hemlighet till ett kommande liv.
 Cigarette Kommer du också att ta din själ ifrån oss, Louis?
 Bert Nej, Cigarette, allting annat, och även min identitet, men inte min själ.
 Cigarette Din själ är allt vad vi behöver, Louis. Beröva oss aldrig den.
 Bert Jag ska göra mitt bästa, Cigarette.

Scen 4. Kaféet.

Chateauroy (*vid disken med Jack*) Hur går det, Jacques?
 Jack Bara bra, herr överste. Vi gör det bästa möjliga av det minsta möjliga.
 Chateauroy Så kan man alltid överleva. Men någon gång vill man väl få det lite bättre, eller hur, Jacques?
 Jack Fördelen med att alltid existera på bottennivå är att man då bara *kan* få det bättre.
 Chateauroy En Salomos visdom från en tjänares ödmjukhet. Men till saken. Jag har i sinnet att befordra er, Jacques.
 Jack Varför det?
 Chateauroy Ni är så duktig. Er kamrat har redan befordrats till korpral av generalen. Ni är lika tapper som han, eftersom ni alltid gör honom efter. Då kan väl ni också förtjäna en befordran.
 Jack Jag tackar er, Sir.
 Chateauroy (*blixtrar till*) Jag gör er omedelbart till furir.
 Jack Det är en stor ära för mig.
 Chateauroy Ni ska genast bege er till Oujda på ett konfidentiellt uppdrag. Ni får vidare befallningar där.
 Jack Betyder det att jag sedan stannar där?
 Chateauroy Ja, tills vidare, tills ni får nya uppdrag, kanske i Marocko.
 Jack Ursäkta mig, herr överste, men det går inte.
 Chateauroy Vad har ni för invändningar, herr furir?
 Jack Jag kan inte lämna min kamrat i sticket.
 Chateauroy Det är inget giltigt skäl. I främlingslegionen lyder man antingen order, eller också skjuts man. Marschera eller dö.
 Jack Jag kan inte lämna min herre ensam.
 Chateauroy Er envishet, herr furir, är högst opassande. Om alla legionärer tog hänsyn till sina sexuella förbindelser skulle hela legionen vara upplöst på en vecka.
 Jack (*ger honom resolut en knock-out. Översten tumlar bakåt och drar med sig flera bord och många stolar i fallet. Alla i kaféet blir uppmärksamma.*) Kräk!

Chateauroy (tar sig om sin blödande haka) Detta är inte bara insubordination! Det är våld mot överordnad!

Jack Ursäkta mig, herr överste, men ni förolämpade mig faktiskt.

Chateauroy Det blir krigsrätt! Fängsla honom! (*några soldater tar lugnt hand om Jack*)

den ena (till Jack) Det var på tiden någon gav den knölen på käften.

den andra Hela regementet kommer att sympatisera med er, Jacques.

Chateauroy (reser sig, borstar av sig) För bort honom!

Jack Får jag förbli menig nu, herr överste?

Chateauroy Ni kommer aldrig härifrån, Jacques! Ni får sitta och mumifieras levande i cellen tills era ögon torkat in i sina hålor! Jag ska låta binda er till händer och fötter med fötterna fast i händerna baktill och låta er ligga naken i solen tills myrorna och flugorna ätit opp er och skitit ner hela ert skelett! Bort med honom!

den ena soldaten Varför gjorde du det, Jacques?

Jack Han förolämpade mig.

den andre Det borde du ha tålt.

Jack Det spelar ingen roll. Nu får jag i alla fall stanna här i regementet.

den ena Vi ska försöka få din dom mildrad.

den andra Du har alltid skött dig hittills.

Chateauroy (ursinnig) Bort med honom!

(*Jack förs bort.*)

Scen 5. Sjukhustältet.

Cigarette Hur är det med honom?

fältskärn Ni har räddat livet på honom för andra gången, Cigarette. Och vad mera är: ni har räddat hela regementet. Louis Victor anförde regementet mot en hopplös övermakt. Om inte ni hade kommit som en amazon och krigsgudinna hade alla gått under och araberna segrat. Nu kom vi undan med bara svåra förluster.

Cigarette Ni anar inte hur tappert han stred.

fältskärn Det tror jag säkert.

Cigarette Han märkte inte ens att han fått en sabel genom skuldran.

fältskärn Desto tydligare framgår skadorna efteråt. Men hur kunde ni finna honom bland alla liken på slagfältet?

Cigarette Regementets hund hjälpte mig. Vi drog fram honom ur en hög av lik. Han låg underst, och vi tog för givet att han var död. Men han andades ännu.

Bertie (yrar) Far! Far!

fältskärn Tyst! Han vaknar!

Cigarette Han yrar. Lämna mig ensam med honom. Jag skall vaka vid hans sida.

(*fältskärn går.*)

Bertie (som förut) Hur kunde du tro något ont om mig?

Cigarette (torkar hans panna) Cigarette är hos dig.

Bertie (yrar som förut) Hur kunde du dö utan att ha förlåtit mig vad jag inte ens gjort!

Cigarette Han är olycklig. Han är drabbad av någon orättvisa. Äntligen får jag kanske veta något om honom.

Bertie Min bror, jag övergav aldrig dig. Hur kunde du då överge mig? Men jag är död och begravnen. Jag får inte missunna min bror hans titel. Och arvet räcker säkert i flera år innan han lyckats spela bort det.

Cigarette Han är en ädling från en rutten familj som förskjutit honom.

Bertie Har *jag* aldrig älskat? Hur kan ni tro så om mig? Jag som uppvaktade varje adelsdam i England och ärade dem mer än mig själv!

Cigarette Han är således av hög engelsk börd. Ingenting för mig.

Bertie Prinsessa! Ni får aldrig veta något om mig! Det är bäst så. Förbli en ung och vacker änka för evigt. Kärleken är bara kränkande. Skona er själv och fortsatt att leva utan kärlek.

Cigarette Den där vackra prinsessan igen! (*reser sig förtrytsamt.*)

Bertie (slår upp ögonen) Cigarette! Är det ni?

Cigarette Nej, det är inte Cigarette. Du bara yrar.

Bertie Du hela legionens bästa vän! Vad vore Frankrike utan dig? Du har räddat legionens ära. Men vad gör jag här?

Cigarette Du hittades bland liken och troddes vara död.

Bertie Så är jag då inte helt död ännu? Vilken skada!

Cigarette Frankrike behöver dig, mon soldat.

Bertie Må jag då dö för Frankrike. (*tuppar av.*)

Cigarette Gradvis börjar jag skymta konturerna av ett gåtfullt öde i dimman, men mycket döljer sig ännu. Au revoir, mon soldat. Jag överger dig aldrig.

(*går tyst därifrån.*)

Akt IV scen 1. Kaféet.

Rockingham Jag är mycket nöjd med vad jag har fått se, mon général. Jag är uppriktigt sagt imponerad av den perfekta ordningen här, det goda kamratskapet mellan soldaterna, och framför allt av era anmärkningsvärda militära framgångar mot den inhemska, primitiva och obildade befolkningen.

Generalen De flesta främlingslegionärer är extrema original, och ju mera extrema de är, desto tapprare är de, och dessa är det som alltid tagit initiativet till de främsta segrarna.

Rockingham Anmärkningsvärt! Finns det många engelsmän här?

Generalen Inte många. Kanske några. Alla främlingslegionärer är ju anonyma och har i allmänhet all anledning i världen att bevara sitt inkognito. (*Cigarette och Bertie kommer in.*) Det är både legionens största styrka, och därav beror också dess utomordentliga sammanhållning.

Rockingham Jag förstår. (*De fortsätter att samtala intimt utan att se Bertie eller Cigarette.*)

Bertie (upptäcker Rockingham) Cigarette! Den mannen får aldrig se mig här!

Cigarette Fruktar du honom?

Bertie Tvärtom. Han är en vän. Just därför får han aldrig finna mig här.

Cigarette Smit ut kvickt. Ingen har sett dig.

Bertie Ta reda på hur länge han stannar här. Om han blir långvarig, så försök få mig ivägskickad på något dödligt uppdrag.

Cigarette Jag ska se vad jag kan göra, Bel-à-faire-peur.

Bertie (drar sig utåt medan Cigarette drar sig inåt) Aldrig trodde jag den mannen skulle visa sig för mig igen. Han var min bästa vän. Han lovade, att vad jag än i livet skulle göra skulle han ta mig i handen inför hela världen och stå fast vid evig svuren vänskap. Skulle han då utsättas för frestelsen att ta min hand och här i detta sällskap demonstrera en så helig vänskap? Aldrig. Hellre dör jag än att jag riskerar pröva honom för att se hans vänskaps leende svagt spricka i en enda rynka. Gå i frid, markis av Rockingham. Jag känner icke dig, ty jag är död, och jag vill aldrig utsätta en vän för dubbelgångarfenomen. Må mina gengångare alltid vara lika döda som jag själv. Far åter hem till Europa. Jag har inget annat hem än döden. (*går*)

Generalen (uppmärksammar Cigarette) Här är den unga soldat som senast förde oss till seger.

Rockingham (tror inte sina ögon) Men hon är ju en dam!

Generalen Är hon? Hela armén älskar henne som dam och skyddsängel, men hon är ta mig tusan mera manlig i sin själ än alla andra.

Cigarette Det är en ära för oss att få en engelsman på besök. (*skakar ordentligt hand med Rockingham*) Har ni kommit för att ta värvning i legionen?

Rockingham Ack nej, mylady, så tapper är jag inte.

Generalen Vår engelske markis är bara här för att rekognocera.

Cigarette Stannar han länge?

Generalen Bara en vecka, om vi inte lyckas uppehålla honom. Vi kan kanske intressera honom för några landsmän till honom i legionen. För resten, Svarta Falken, vet du någon modig och tystlåten man som vi skulle kunna skicka till beduinen av Marrakesh?

Svarta Falken Ingen skulle göra det frivilligt utom en självmördare.

Generalen Jag vet. Det är det som är problemet. Och alla våra självmördare är döda. Dock är uppdraget inte omöjligt att överleva.

Cigarette Jag vet en man som gärna skulle göra det och som ändå skulle överleva.

Generalen Vem då?

Cigarette Bel-à-faire-peur, korpralen Louis Victor.

Svarta Falken Hon har rätt, mon général. Han är den ende. Han är tillräckligt djärv, tystlåten och dödsföraktande.

Rockingham Är det ett annat av era original, mon général?

Generalen Ja, och ett av de mest intressanta. Han tog hem den omöjliga segern vid Zarailah.

Chateauroy (*har kommit in och hört tillräckligt*) Ta honom, mon général.

Svarta Falken Herr överste, ni vill bara se honom död och det utan skäl bara för att ni inte kan tåla hans personlighet emedan han är bättre än alla oss andra. Men han kommer att överleva även det mest omöjliga av alla uppdrag bara för att obekväma er.

Chateauroy Var inte oförskämd, sergeant.

Generalen Seså, saken är klar. Louis Victor får uppdraget. Vet ni något om honom, sergeant, som vi inte vet?

Cigarette Ingen vet något om honom och allra minst sergeanten.

Rockingham Får man träffa ett sådant original innan han ger sig av, i fall något skulle inträffa?

Generalen Det får ni säkert, markis. (*tömmar det sista ur glaset och går hjärtligt ut med Rockingham*)

Cigarette (*när de avlägsnat sig*) Nej, det får ni inte, markis, inte så länge han lever, och inte så länge jag lever. Ty den enda fara som hotar honom är hans förflutna, och det är ni, det.

Hans förflutna skall aldrig lyckas ta honom bort ifrån mig och hans enda rätta element det fria korsfararlivet. Över min döda kropp i så fall!

Svarta Falken Vad har du emot den engelske markisen, Cigarette?

Cigarette Han är så vacker och kommer från en bättre värld.

Svarta Falken Du har rätt. Ju förr han återvänder dit, desto bättre.

Scen 2. I fängelset.

(*Bertie släpps in. Jack är fullständigt sönderslagen i ansiktet.*)

Bertie Jack! (*Jack visar sig.*) Vad har de gjort med dig!

Jack (*matt*) Det är bara översten. Jag är döende, monsieur Victor.

Bertie Men varför?!?!

Jack Översten fick för sig att han skulle få veta någonting nedsättande om dig. Jag avslöjade inte ens något av sanningen. Han bråkade med mig tills han insåg att han gått för långt. Det finns ingen väg tillbaka, Sir.

Bertie Om jag hade vetat!

Jack Men vad gör ni här i helvetets förgård?
Bertie Jag har fått ett farligt uppdrag, och jag lyckades utverka generalens tillstånd att få ta en betrodd medhjälpare med mig. Jag rider inte utan dig, Jack.
Jack Tyvärr är ni nu så illa tvungen. Men ni klarar det, Sir. Araberna är grymma men dumma. Deras enda kraft är vidskepelse. Ni överlistar dem lätt.
Bertie Jag kan inte svika dig nu, Jack.
Jack Dess värre är det jag som nu för första gången måste svika er. Men jag rider med er bakom sadeln och beskyddar er. Jag kommer att ha större krafter som död än som levande.
Bertie Jag har kommit för att rädda dig, Jack.
Jack För sent. Överstens knytnävar trängde för djupt in under bältet. Jag blöder ihjäl inuti. Det är ingenting att göra. Säg mig bara en sak, Sir.
Bertie Vad då, Jack?
Jack Ni har väl aldrig gjort något för att komma hit?
Bertie Nej, Jack. Det var min diskretion för att rädda en gift kvinnas ära plus min yngre broders spelgalenskap som tvingade mig hit.
Jack Det visste jag väl. Men jag vet mer än så. Jag vet att ni nu är lord Royallieu. Er far är död, och ni är den ende rätte arvingen.
Bertie Jag är död. Alltså är min bror ende arvingen.
Jack Men ni lever.
Bertie Inte enligt lagen. Och om jag återvänder skulle jag omedelbart dras inför rätta.
Jack Men ni är oskyldig.
Bertie Det hjälper inte. Jag kan inte bevisa det.
Jack Det kan ni visst, men ni vill inte för damens skull.
Bertie Jag kan inte för damens skull.
Jack Alltid står det någon dam i vägen för rättvisans och lyckans gång! Om inte damerna fanns skulle det varken finnas något öde eller någon tragik.
Bertie Ändå klarar vi oss ej utan damerna, Jack.
Jack Ja, Sir. Det är problemet. Men ni kommer tillbaka. Jag vet det.
Bertie Jag hoppas du har fel.
Jack Är ni så förälskad i er egen tragedi, Sir? (*dör*)
Bertie Jack! Jack! (*försöker förgäves väcka honom.*) Död! (*bestämd*) Nåväl, må jag genomföra mitt uppdrag och klara mig bara för att sedan kunna gå till rätta med le colonel Chateauroy.

Scen 3. Kaféet.

Cigarette Varför ville ni träffa mig?
Rockingham Ni tycks känna en viss korpral Louis Victor ganska väl.
Cigarette Vad vill ni honom?
Rockingham Jag hade hoppats få träffa honom innan han begav sig ut på ett farligt uppdrag, men uppenbarligen var han inte lika angelägen att få träffa mig.
Cigarette Vad vill ni honom?
Rockingham Han skall ha snidat en uppsättning vackra schackpjäser av elfenben som uppmärksammades av en viss prinsessa....
Cigarette Den där prinsessan igen! Kan hon aldrig lämna honom i fred?
Rockingham (*alarmerad*) Vad menar ni?
Cigarette Jag vet allt om den där affären! Hon erbjöd honom pengar för samlingen vilket han vägrade mottaga. I stället kom hon då över pjäserna gratis, och ända sedan dess har hon förföljt honom med att försöka pådyvla honom guld i alla fall....
Rockingham Unga dam, vet ni vem ni talar om?

Cigarette Prinsessa eller ej, det struntar jag i, hon är ändå bara kvinna och lika halgalen efter män som alla andra kvinnor. Och bara för att Louis Victor är så särdeles ointresserad av kvinnor så koncentrerar hon sig bara på honom utan att fatta vilken skada hon gör honom....

Rockingham På vilket sätt gör hon skada?

Cigarette Överste Chateauroy är hennes vapen! Honom använder hon mot honom utan att ana att han bara plågar honom! Han plågade just ihjäl Louis Victors bästa vän bara för att denne vägrade tala om vad han visste om honom....

Rockingham Unga dam, ni tycks veta allt utom att prinsessan i fråga råkar vara min kusin.

Cigarette Er kusin?

Rockingham Ja, min kusin, om det är prinsessan Zurga av Corona d'Amagues ni menar. Hon gifte sig till den portugisiska prinsesstiteln men var före det en brittisk markisdotter. Och ni får ursäkta mig, men det är ytterst plågsamt för mig att höra er insinuera saker om min kungliga kusin i samband med en menig korpral och främlingslegionär utan namn eller bakgrund....

Cigarette Ursäkta mig, men jag ville bara försvara och beskydda honom.

Rockingham Han tycks angå er en hel del.

Cigarette Mer än ni kan tro.

Rockingham Tror ni han kommer tillbaka?

Cigarette Det tror jag nog.

Rockingham Vill ni i så fall presentera honom för mig?

Cigarette Nej, det vill jag inte.

Rockingham Får jag fråga varför?

Cigarette Nej, det får ni inte.

Rockingham Han tycks sannerligen vara en märklig figur, denne mystiske korpral. Han angår alla men på högst olika sätt: damer går till överdrift för att försvara honom, och hans överordnade tar livet av hans bästa vän bara för att få veta mer om honom. Är han så märkvärdig?

Cigarette Fråga er kusin.

Rockingham Hon känner honom inte.

Cigarette Det gör ingen annan heller.

Rockingham Inte ens ni?

Cigarette En enda kände honom, och det var hans vän som dog.

Rockingham Jag ska nog ta mig en närmare titt på det här.

Cigarette Det lönar sig inte.

Rockingham Hur vet ni det?

Cigarette (för att dölja en tår avbryter hon samtalet, vänder hon sig bort och rusar ut.)

Rockingham Vad tusan tog det åt den amazonen? Här ligger en viktig hund djupt begravnen någonstans. Hm!

Scen 4. Vid Jacks grav.

Bertie (läser) "Stupad för Frankrikes ära, Jacques, chasseur de la légion étrangère, trogen sin legions och sina kamraters heder och ära intill döden."

Själv fick jag inte författa gravstenens skrift, fastän jag var den ende som kände honom. Ingen får någonsin berätta att han misshandlades ihjäl av sin överste, ty det skulle strida mot legionens oskrivna lag: ingen identitet utom legionens ära. Jag tackar för min maktlöshet. Att tiga och lyda intill döden under ett brutalt befäl och en barbarisk sadist till överste – vilken framtid! Men jag har inget val. Endast döden kan befria mig. Jag avundas dig, Jack. (*Berkeley visar sig.*)

Berk Bertie!

Bertie (reser sig häftigt. Efter en paus:) Vad tusan gör du här?

Berk Jag har följt med markisen av Rockingham hit för att eskortera hans kusin prinsessan av Corona d'Amagues. Du såg mig redan igår men vände bort ditt ansikte. Trodde du inte att jag kände igen dig?

Bertie Jag hoppades att du inte skulle ha känt igen mig.

Berk Bertie! Vi var alla så säkra på att du var död! Du vet väl att far är död och att jag övertagit titeln?

Bertie Ja. Hur har du förvaltat den?

Berk Oklanderligt. Jag har aldrig mera spelat efter den sista fatala gången, då jag tvingades dra den där växeln. Hade jag vetat att du ännu levde hade jag bekänt allt och aldrig accepterat arvet.

Bertie Jag är och förblir död, Berk. Jag kan aldrig komma tillbaka.

Berk Vad menar du? Jag förstår inte. Detta liv är inte värdigt dig.

Bertie Du ser lycklig ut, Berk. Är du lycklig?

Berk Jag kan inte förneka det.

Bertie Endast jag skulle kunna störa din lycka. Låt mig inte göra det. Res hem igen och gift dig med markisens vackra kusin. Hon behöver kärlek.

Berk Vad tusan menar du? Och du då?

Bertie Jag är lycklig här. Min tillvaro här är tillräckligt anspråkslös och ansvarsfri för mig.

Berk Min bror, det är inte rättvist.

Bertie Finns det någon rättvis lycka? Nej, Berk, inte i detta livet. Rättvisa åstadkommer endast olycka, ånger och bitterhet medan lyckans illusion endast kan existera i okunskap och frihet från ödets rättvisa. Var lycklig, Berk, så länge du kan, medan du kan det, och låt mig få förbli död.

Berk Det är ett oerhört offer du föreslår.

Bertie Det är min ensak. Av de båda alternativ som finns är det det bättre. Du skulle aldrig kunna tåla någon olycka, Berk. Den skulle krossa dig genast. Jag har klarat den. Låt mig därför få fortsätta leva med den.

Berk Men någonting måste göras.... Du måste få återupprättelse på något sätt....

Bertie Det skulle aldrig kunna ske utom på din bekostnad. Det måste du inse.

Berk Det känns inte rätt.

Bertie För mig känns det rätt. Jag är äldre än du. Låt mig få bestämma. Gå i frid, min bror, och glöm mig.

Berk Det blir svårt.

Bertie Allt annat skulle bli ännu svårare.

Berk Jag lovar ingenting, Bertie, men jag ska tänka på saken.

Bertie Må du komma till rätt resultat och sedan omedelbart resa hem igen med markisen och prinsessan. Ni har ingenting här att göra.

Berk Och vad har du, den ädlaste av alla, att göra här i ett evigt 40-gradigt helvete under en brännande sol mot vilken inget skydd finns?

Bertie Nätterna är desto svalare.

Berk Ja, iskalla. Jag lovar ingenting, Bert. (*går*)

Bertie Ännu en fantom ur det förflutna. Kommer en så tycks de alla komma genast i legioner. Jack, du är i sanning den enda människa i världen jag avundas.

(knäböjer ånyo vid Jacks grav.)

Scen 5. I prinsessans tält.

Zurga Nå, min överste, vad har ni på hjärtat?

Chateauroy Jag har äntligen lyckats komma över viktiga upplysningar, madame.

Zurga Om korpralen Louis Victor?

Chateauroy Just om honom.

Zurga Nå, vad har ni fått veta?

Chateauroy Vi visste redan att han och hans gode vän, den så kallade menige Jacques, var engelsmän. De två höll alltid ihop på ett sätt som fick alla att undra vad de hade för bakgrund gemensamt. Den menige Jacques passade upp på Louis Victor som en betjänt hos en aristokrat. Nåväl, nyligen gjorde sig sagde Jacques skyldig till ett insubordinationsbrott, som gav honom ett hårt fängelsestraff. Tyvärr avled han innan strafftiden hade hunnit utgå.

Zurga Är det allt?

Chateauroy Nej, madame. När den avlidnes kläder återgick till förrådet påträffades i en av dess fickor följande betydande tidningsurklipp. (*visar fram en papperslapp. Prinsessan studerar den, bleknar men behärskar sig.*)

Zurga Det är en vanlig dödsannons. Än sedan?

Chateauroy Och varför skulle en menig främlingslegionär, som passar upp på en landsman som en hund sin herre, bära med sig en begravningsannons gällande en hög brittisk aristokrat? Därför att han var den trogne tjänaren hos den avlidne aristokraten son och arvinge! Genom denna skamfilade papperslapp har vi äntligen lyckats fastställa korpralen Louis Victors rätta identitet. Han heter Bert Cecil och är äldste son till den avlidne lorden av Royallieu. Då uppstår nästa fråga. Vad gör en sådan här?

Zurga Nå?

Chateauroy Vi har tagit reda på historien om Bert Cecil. Han försvann från England för några år sedan och ansågs ha omkommit i en tågolycka i Frankrike. Varför lämnade han då plötsligt England?

Zurga Nå?

Chateauroy Strax innan han lämnade England påfanns han ha arresterats för en grov förfalskning. Han hade förfalskat en växel på ett ansevärt belopp. Växelns ena namn var hans eget, men det andra namnet, som han förfalskat bara för att få ut en summa pengar på ohederligt sätt, var namnet på hans välgörare och bäste vän. Det namnet var markisen av Rockingham, er egen kusin.

Zurga Skulle en sådan gentleman och en så utsökt hantverkare vara en sådan usling?

Chateauroy Det är det enda motivet till att han dragit ut hit i öknen för att begrava sig själv levande, glömma och komma över sin egen skam.

Zurga Har ni bevis?

Chateauroy Bevis kan skaffas fram.

Zurga Ni verkar säkra på er sak.

Chateauroy Fullständigt säkra.

Zurga Jag är inte lika säker. Jag måste överlägga med min kusin om detta.

Chateauroy Självfallet. Som fransk gentleman förstår jag fullkomligt hur känslig saken kan vara. Ni kan vara säkra på min fulla diskretion.

Zurga Herr överste, som dotter av England och som prinsessa av Portugal med erfarenheter av mentaliteter både i Spanien och Italien är jag alltför väl kunnig om både vad heder vill säga och om faran av att lita på främlingar. Jag skall vara fullkomligt öppen mot er. Jag litar inte på er ett ögonblick. Någonting säger mig att ni av dunkla motiv kommit hit bara för att svärta ner en engelsk gentleman i mina ögon. Jag kan inte avgöra graden av hans skuld eller oskuld, men det är tillräckligt ofint gjort av er att utforska en sådan hemlighet om en av era egna soldater genom dunkla åtbörder och tydligen bara i syfte att skada honom för att få mig att rysa av vämjelse i er närvaro.

Chateauroy Madame, jag ville bara varna er. Jag vet att ni har träffat korpralen Victor i hemlighet. Er kusin markisen vet det även och är mycket upprörd.

Zurga Hur vet han det?

Chateauroy Genom flickan Cigarette.

Zurga Överste Chateauroy, jag har ingenting mer att säga er. Jag ber er att avlägsna er.

Chateauroy (*reser sig*) Jag ber om ursäkt om jag sårat er. (*är fräck nog att våga kyssa hennes hand. Hon låter den motvilligt bli kysst. Chateauroy ler.*) Allt kommer säkert att sluta väl. Au revoir, Madame. (*går*)

Zurga Icke alla Afrikas ödlor, ormar, spindlar och insekter kan få mig att rysa av skräck så som den vampyren. Hur kan en sådan illvilja, avundsjuka och lömskhet genom lögnaktigt förtal vara möjligt hos en soldat gentemot sin bästa underlydande? Louis Victor, alias Bert Cecil, lord av Royallieu, en simpel förfalskare? Här är någonting som inte stämmer.

Scen 6. Ben Arslis butik.

(Exakt som i akt III scen 2.

Ben Arsli står åter vid butiksöppningen och lockar kunder.)

Ben Arsli Min gode vän! Jag har väntat på er! (*Bert blir synlig.*)

Bert Vad står på, Ben Arsli?

Ben Arsli Kom in! Kom in! (*Bert följer med honom in.*) Det gäller en sak av högsta vikt.

Bert Er budbärare sade att det gällde liv eller död.

Ben Arsli Just det, min vän! Kom fram, prinsessa!
(*Zurga stiger fram.*)

Zurga God afton, Bert Cecil, lord av Royallieu!

Bert (*chockerad*) Du har lurat mig, Ben Arsli.

Ben Arsli Försök inte lura dig själv, min vän. Ingen kan förneka sig själv i all oändlighet.

Bert Vad vill ni mig, prinsessa? Varför tilltalar ni mig med en döds namn?

Zurga Ni är inte död, Bert Cecil.

Bert Med vad rätt använder ni detta namn?

Zurga Med vad rätt har er bror tagit er titel?

Bert Har du gömt honom också bakom dina draperier, Ben Arsli?

Zurga Er bror har rest bort till Alger. Att finna er här blev för mycket för honom.

Bert Prinsessa, ni utsätter er för stor fara med att i en arabisk butik träffa en främlingslegionär på tu man hand.

Zurga Ni har själv utan rätt utsatt er för livsfara ända sedan ni kom hit.

Bert Vad begär ni av mig? Vad vill ni mig?

Zurga Jag vill veta sanningen om er skuld eller oskuld.

Bert Ni känner således till historien om växeln?

Zurga Jag vet allt om växeln och ert försvinnande från England. Men ni omkom aldrig i tågolyckan i Frankrike. Hur kunde ni låta hela världen tro att ni var död? Vad hade ni att dölja i er själv? Var ni verkligen skyldig till något eller bara dåraktig?

Bert Det är frågan, madame.

Zurga Ni svarar med ett mysterium.

Bert Jag svarar så gott jag kan.

Zurga Kan ni då inte rentvå er och komma hem till England?

Bert Om jag hade kunnat det hade jag aldrig kommit hit.

Zurga Svara mig uppriktigt. Är ni verkligen fullständigt oskyldig, eller bär ni på den ringaste andel i någon skuld?

Bert Tyvärr, madame, är jag nog fullständigt oskyldig. Det är mitt dilemma. Genom min fullständiga oskuld kan jag aldrig bevisa den.

Zurga Är man då skyldig för att man inte kan bevisa sin oskuld? Är det inte snarare så att man inte är skyldig förrän ens skuld har bevisats?

Bert Den satsen må gälla för de flesta män, men när det gäller en engelsk gentleman är saken annorlunda. Han måste vara fläckfri och får inte ens kunna misstänkas. Min bästa väns namn har förfalskats i mitt namn för pengars skull. Däri ligger brottets faktum. Så länge den skyldige inte kan påträffas kvarstår förfalskningen i mitt namn för evigt. Det kan inte bortses från.

Zurga Ni tar då självmant på er straffet för en annans brott.

Bert Ja, emedan någon måste göra det, och då den skyldige ej kan påträffas.

Zurga Finns det inget sätt att spåra upp honom?

Bert Det enda sättet vore om han angav sig själv.

Zurga Vet ni vem det är?

Bert Jag kan ingenting bevisa.

Zurga (suckar) Jag har ännu inte talat med min kusin om saken. Jag ville rådgöra med er först.

Bert Jag ber er att hålla allt hemligt för honom.

Zurga Varför?

Bert Han var min bästa vän. Jag vill inte att han skall se mig här. För honom är jag död. Låt mig få förbli det för hans egen skull.

Zurga Vart vill ni komma med ett sådant förfarande?

Bert Ingenstans. Men jag vill följa min heder och mitt samvete.

Zurga Det måste jag respektera, även om jag inte förstår det.

Bert Jag tackar er, madame. (*vänder sig till ben Arsli*) Ben Arsli, gör inte detta en gång till.

Ben Arsli Vad då, min vän?

Bert Att riskera en dams heder och rykte med att i hemlighet sammanföra henne med en främlingslegionär i din butik.

Ben Arsli Inte ens om hon befaller det och är prinsessa?

Bert Allra minst då. Au revoir, madame. (*går*)

Ben Arsli Nå, madame, är ni nöjd?

Zurga Jag hoppades kunna få ett mysterium löst. I stället har mysteriet fördubblats.

Ben Arsli Är det mitt fel, madame?

Zurga Nej, Ben Arsli. Det är allas fel utom ert. Farväl, min gode man. (*går*)

Ben Arsli Varför ska dessa européer alltid behöva göra livet så onödigt komplicerat för sig? (*skakar på huvudet och återvänder till sitt värv vid utgången.*)

Scen 7. I prinsessans tält.

Rockingham Nå, herr överste?

Chateauroy Det är ett obestridligt faktum att er kusin fortsätter att hemligen träffa korpralen.

Rockingham Jag kan inte förstå det. Hur kan hon utsätta sig för ett sådant risktagande och inte säga någonting därom till mig? Jag har ju ansvaret för hennes liv här i Algeriet!

Chateauroy Det är bara en sak att göra, mon marquis. Ni måste lämna Algeriet så snart som möjligt med er kusin.

Rockingham Är det samma råd ni gav lord Royallieu? Var det därför han lämnade det här förbannade landet så plötsligt?

Chateauroy Jag träffade honom aldrig. Han lämnade oss helt på eget initiativ.

Rockingham Han måste plötsligt ha fått skräcken för någonting. Hur kunde han låta bli att säga adjö? Han lämnade inte ens något meddelande! Han bara flydde som en feg hare! För vad?

Chateauroy (likgiltigt) Har ingen aning, ers nåd.

Rockingham Ni vet mer om det här landet än vad jag gör. Vad tusan pågår här egentligen? Vi är belägrade och träskdränkta i ett mysterium som vi inte får någon ledtråd i. Och så den där fördömde korpralen, som tar sig friheter med min kusin men vägrar att träffa mig. Vem tror han att han är egentligen? En jämlike? En hertig? Och vad har han för hållhake på min kusin? Är hon kär i honom?

Chateauroy Jag vet ingenting, monsieur. Och jag kan bara råda er till att kvickast möjligt lämna landet innan någonting händer er kusin.

Rockingham Det tycks bara vara det som fattas. När går nästa fartyg?

Akt V scen 1.

Parad framför kasernen. Bländande solsken, alla soldater marscherar och ställer upp sig till trummor och trumpeter.

Generalen (träder fram) Giv – akt! (Alla gör honnör.)

Lediga! (Alla fäller sina vapen. Perfekt disciplin.)

Det är en stor dag idag, en alldeles särskild dag, ty vi har en soldat att dekorera. Hederslegionens kors har beslutats tillfalla en alldeles särskild medlem av oss alla, som säkerligen ingen kan missunna den högsta av alla våra belöningar. Får jag be soldaten i fråga stiga fram – Cigarette!

(Rörelse i leden. Svagt uttrycks allmänt bifall. Cigarette träder fram.)

Soldat Cigarette, mottag denna utmärkelse såsom det franska andra kejsardömets utomordentliga tacksamhet och uppskattning för dina insatser i slaget vid Zarailah, vår viktigaste seger hittills över Algeriets muselmaner!

(fäster hederslegionen vid Cigarettes uniform.)

Vad säger ni, soldater? Är hon inte värd ett leverop? Hon leve!

alla (inklusive generalen, rungande) Hurra!!!!!!!!!!!!

olika soldater Vår enda kvinnliga hjälte!

Hur många arabiska snoppar har du tagit som troféer, Cigarette?

Cigarette Fler och bättre än era!

(Rungande leverop och glädjetrytningar.)

Cigarette Ett ord till er alla, soldater, och till er, herr general.

(Alla tystnar.)

Jag måste naturligtvis tacka för utmärkelsen. Emellertid har jag inte förtjänat den. Vad gjorde jag egentligen i den där striden? Jag kom ridande med mina zouaver när den nästan redan var slut, och allt farligt arbete var redan gjort innan jag kom fram. En man ledde det arbetet, och det är han som förtjänar detta kors och inte jag. Han ledde striden från gryningen till kvällen och förlorade nio tiondelar av sina män men gav ändå inte upp. När jag kom fram var han redan döende av sina sår, och han kunde endast med nöd och näppe räddas till livet. Giv Hederslegionen åt honom och inte åt mig! Jag är bara en äventyrerska. Han var den dagens enda sanna hjälte! (allmänt bifallssorl)

olika Vad Cigarette säger är sant.

Han stred som en gud den dagen.

Han är legendarisk även hos araberna.

Varför har han aldrig fått någon utmärkelse?

Cigarette Jag vet varför! Han har aldrig fått någon belöning emedan hans närmaste överordnade alltid missunnat honom en sådan! Han har kämpat i år och dar och tagit värre risker än någon annan och ofta riskerat sitt liv i omöjliga uppdrag bara för

att ingen annan vågat ge sig i kast med dem, men hans chef har aldrig befordrat honom.

Generalen Cigarette, vem är denne man som du talar om?

Cigarette (högt) Han kallar sig Louis Victor.

Generalen Jag har själv befordrat honom en gång. Han är korpral och förtjänar kanske löjtnants grad. Det skall vi gärna undersöka, Cigarette, men alla procedurer måste ha sin gång.

Cigarette Tänker ni då tillåta att överste Chateauroy får fortsätta hunsas med Louis Victor tills han dör, som hans vapenbror, som översten lät misshandla ihjäl?

Generalen Vad är det du säger, Cigarette!

Cigarette Jag ställer en fråga. Vad rätt har en soldat i främlingslegionen att misshandla en annan soldat bara för att han har lägre rang och kommer av finare familj? Jag bara ställer en fråga.

Generalen Cigarette, din fråga är allvarsam.

Cigarette Jag vet. Det är därför jag ställer den. Det vet hela främlingslegionen, att det värsta tänkbara brottet inom legionen är okamratlighet eller förföljelse av någon kamrat.

Generalen Överste Chateauroy!

Chateauroy Ja, mon général!

Generalen Ni har hört anklagelsen?

Chateauroy Ja, mon général.

Generalen Vad har ni att säga till ert försvar?

Chateauroy Cigarettes uppfattningar måste bero på missförstånd. Jag är den förste att instämma med henne i att Louis Victor förtjänar avancemang. Han är en av våra bästa soldater, och han har gjort sig outhärlig för oss i Algeriet. Må vi aldrig förlora honom.

Generalen Vad säger du, Cigarette?

Cigarette Om översten är lika ivrig som jag i att få korpral Victor befordrad och i att skydda hans liv mot varje fara, så att han må tjäna oss för alltid, så har vi samma tanke.

Generalen Det gläder mig. Får jag fråga: var är Louis Victor nu?

Chateauroy Han är ute på ett farligt uppdrag bakom arabernas linjer.

Generalen Jag hoppas, överste Chateauroy, att han kommer levande tillbaka. Jag håller er härmed ansvarig för hans liv.

Chateauroy Ja, mon général.

Generalen (högt) Det var allt! Lediga!

(Alla soldaterna skingras och flockas omkring Cigarette för att lyckönska henne.)

Scen 2. I prinsessans tält.

Zurga Ja, vem är det?

en arabisk tjänare En kvinna, madame.

Zurga En kvinna? Jag känner inga kvinnor.

tjänaren En kvinnlig soldat, madame.

Zurga Då kan det bara vara.... Släpp in henne.

(Cigarette visas in. Hon ställer sig kallt mönstrande prinsessan.)

Jag vet vem ni är fastän vi aldrig har träffats. Ni är soldatflickan som kallas Cigarette. Ni är välkommen.

Cigarette (kallt) Varför är jag så välkommen?

Zurga För att ni är korpralen Louis Victors vän.

Cigarette Om ni visste vad jag var för honom! Men vad är ni? Ni vet väl att han älskar er?

Zurga Och varför skulle han göra det? Han och jag har ju knappast träffats?

Cigarette Ni brukar ses i hemlighet i en affär i basaren. Hela armén vet om det.

Zurga Har ni kommit hit bara för att förolämpa mig?

Cigarette Nej. Jag kom mest av nyfikenhet. Jag ville se hur Louis Victors älskarinna såg ut. Nu vet jag att hon är mycket vacker.

Zurga Med all respekt för ert vilda leverne, min fröken, men ni drar ganska förryckta slutsatser.

Cigarette Vill ni påstå att det ingenting är mellan er?

Zurga Bara vänskap. Han råkar vara min kusin markisens bästa vän sedan barndomen, och därigenom är han även min vän.

Cigarette Är det allt? Men han älskar er.

Zurga Vart vill ni komma?

Cigarette Jag vill hjälpa honom bort från detta liv som inte är hans rätta element. Han är för fin för oss. Stannar han här blir han ihjälmisshandlad av översten precis som hans tjänare blev. Ni kan rädda honom. Han älskar er. Ta honom med er tillbaka till England.

Zurga Han vill det inte själv.

Cigarette Varför?

Zurga Jag önskar jag visste exakt.

Cigarette Men er kusin kanske skulle kunna övertala honom? Han är ju hans äldsta och bästa vän, sade ni nyss.

Zurga Det är inte omöjligt att det skulle gå. Men han vill inte träffa min kusin.

Cigarette Varför?

Zurga Det är hans outrannsakliga hemlighet.

Cigarette Madame, jag har onda föraningar. Ni måste tala honom till rätta. Ni måste ta emot honom och få honom att se er kusin i ögonen.

Zurga Vi har samma önskemål om hans välfärd, ni och jag. Kan ni få honom att komma hit en sista gång?

Cigarette Kanske.

Zurga Om ni gör ert bästa skall även jag göra mitt bästa.

Cigarette Au revoir, madame. (*skyndar ut.*)

Zurga Kanske hela mystiken nu äntligen kan lösas både för mig själv, för honom och för min kusin?

Scen 3. Kaféet.

Rockingham Överste Chateauroy, vi reser i morgon kväll klockan sju. Jag hoppas att prinsessan före det inte mer besväras av någon främlingslegionär.

Chateauroy Hennes tält står under ständig hemlig bevakning. Ger ni mig fria händer med den legionär som eventuellt ändå skulle våga gå in till henne?

Rockingham Era legionärer är på ert ansvar, icke på mitt. Allt jag vill är att snabbt komma ifrån detta ställe där främmande banditer tycks ha ett farligt inflytande på min kusin. Hon har hela dagen försökt få mig att vilja träffa den där korpralen utan att vilja tala om varför, men jag vill aldrig mer höra talas om honom.

Chateauroy Han är engelsman. Ger ni oss fria händer vem han än är?

Rockingham Vet ni vem han är?

Chateauroy Vi har ännu ej bevis för hans rätta identitet men kan kanske skaffa fram det.

Rockingham Skjut honom på fläcken om han skulle våga träda i närheten av prinsessan en gång till!

Chateauroy Är ni helt frisk, mon marquis?

Rockingham Förlåt mig. Det är hettan. Jag har haft huvudvärk i dagar.

Chateauroy Drick litet mera absint. Det hjälper. (*bjuder honom på mera att dricka.*)

Scen 4. Prinsessans tält.

Bert Madame, ni har kallat mig fastän det innebär livsfara för mig att våga mig in till er.

Zurga Är ni icke van att riskera livet?

Bert Jag är van att göra allt för en kvinna inklusive riskera livet för henne men bara så länge hon inte komprometteras.

Zurga Min gode vän, på er franska väninnas enträgna uppmaning har jag bett er hit för att övertala er att visa er för min kusin.

Bert Madame, det är omöjligt.

Zurga Ni måste ge er till känna. Han har alltid varit säker på er oskuld. Om ni inte berättar allt för honom kan han ju tro att ni beskyddar den som en gång har begått brottet.

Bert Vet han vem jag är?

Zurga Nej, inte ännu. Han tror ännu att ni är död.

Bert Och ni vill väcka honom ur den ljuva illusionen? Varför?

Zurga Vi vill ha er med oss tillbaka till England. Detta liv var inte gjort för er.

Bert (faller på knä, innerlig) Är det då sant? Cigarette säger att ni älskar mig. Är det sant? Är det därför ni vill ha mig med till England?

Zurga Det har jag aldrig sagt.

Bert (reser sig) Betyder det att ni inte älskar mig?

Zurga Ni är för mig en kär vän, liksom ni alltid varit det för min kusin, som är som en bror för mig.

Bert Madame, ert engelska kallsinne var inte gjort för detta klimat.

Zurga Ni drar er från ämnet.

Bert Madame, ni vill inte rädda mig för er själv. Ni vill rädda mig för England. Vad betyder det att rädda mig för England? Det betyder att rädda mig för min engelska vanära, för min engelske broder, som jag bara kan betyda undergång och katastrof för, och för ryktet om mitt engelska brott, som jag aldrig kan bli rentvådd från. För sista gången, madame, lämna mig i fred för ert England. (*går*)

Zurga Ack, vad har jag gjort!

(*När Bert går ut vrids scenen så att scenen följer med honom bort från tältet.*)

en röst i mörkret Vem där? (*Bert går vidare.*)

Halt, eller jag skjuter! (*Bert stannar.*)

Chateauroys röst Det är den där korpralen. Sänk geväret. (*träder fram.*)

Så sent ute, korpral Victor? Får jag fråga var ni har varit?

Bert (tiger)

Chateauroy Ni har lämnat er post för att ta er friheter i denna riktning. Jag måste kräva att få veta skälet. (*Bert tiger.*)

Chateauroy Ni svarar inte! Vet ni vad det betyder? Insubordination! Men jag ska hjälpa er. Jag vet var ni har varit. Ni har varit och besökt er älskarinna, vars intimitet ni kränkt trots upprepade varningar. Hur kan ni, en simpel korpral i främlingslegionen med brottsligt förflutet, med att skända en oantastlig prinsessas rykte?

Bert (kan ej behärska sig, flyger på översten och slår honom blodig. Flera andra soldater skyndar till och lyckas övermanna Bert.)

Chateauroy Nu har jag er äntligen, monsieur Anglais, så fin, så ädel, så för god för oss, att han till och med stjal våra damer ifrån oss! Jag har rätt att skjuta ner er på fläcken för ert uppträde här och nu! Men jag skall tänja på glädjen. Så länge har ni varit en nagel i ögat på mig, herr korpral, att jag ska frossa i att göra er undergång så

långsam och så utdragen som möjligt! Er gode vän kom billigt undan, men jag skall ta skadan igen på er! Arrestera honom! Han skall föras inför krigsrätt!

en soldat (som för bort honom) Jag är rädd att de måste låta er arkebuseras, herr korpral.

Bert Ju förr, desto bättre.

en annan Det kan dock finnas förmildrande omständigheter. Hela armén skulle gärna vittna till er fördel.

Bert Nej, mina vänner, här finns inga förmildrande omständigheter, inga extraordinära hänsynstaganden och inga vittnen utom till mitt överfall på översten, hur provocerat det än var. Må lagen och rättvisan ha sin gång. Jag fullbordar gärna äntligen mitt fall.

en tredje Ingen kommer att låta er utom översten.

Bert En enda man är nog för att vålla livet döden när det handlar om soldater i krigstid. Ingen soldat har någonsin haft någon chans mot sin egen död. (*de går.*)

Scen 5. Krigsrätten.

Generalen (ordförande + domare) För in den anklagade! (*Bert föres in.*)

Förhandlingarna kan börja. (*Alla sitter ner.*)

Louis Victor, korpral i régiment des chasseurs i légion étrangère, ni är anklagad för insubordination av högsta graden, det är våld mot överordnad. Anklagelsen är lämnad i laga form av överste Chateauroy. Vidhåller översten sin anklagelse?

Chateauroy (reser sig) Ja.

Generalen Får jag fråga översten, vad anledningen var till dispyten mellan er?

Chateauroy Jag kan bara gissa. Jag antar att korpralen Victor var besviken över att han inte blivit befördrad eller fått hederslegionen, och att han lät sin besvikelse gå ut över mig.

Generalen Ni provocerade honom på intet sätt?

Chateauroy Nej. Mina vittnen kan intyga, att korpralen Victor inte svarade på tilltal, envisades därmed och sedan plötsligt tog till våld.

Generalen Får jag be vittnena stiga fram. (*Soldaterna från föregående scen stiger fram.*)
Vad hände? Ni först.

soldat 1 Jag såg en mörk figur närma sig. Jag frågade "Vem där?" Inget svar. "Halt eller jag skjuter!" Då bad mig överste Chateauroy sänka geväret. Han gick själv fram till den anklagade och försökte få veta var den anklagade hade varit och varför. Han fick inget svar. Sedan började tumultet.

Generalen (till den andre) Nå?

soldat 2 Jag hörde att översten försökte få korpralen att avge en förklaring, men korpralen sade ingenting medan översten hela tiden höjde sin röst. Plötsligt övergick det till handgemäng. Jag skyndade fram och såg översten ligga blodig på marken. Därefter arresterade jag korpralen på överstens order. Korpralen gjorde inget motstånd.

Generalen (till den tredje) Och ni?

den tredje Översten har alltid provocerat korpralen.

Generalen Varför?

den tredje För att korpralen en gång handlade som en gentleman mot en arabisk skönhet som översten tagit till fånga.

Generalen Menar ni att detta ursäktar övervåld mot en överordnad?

den tredje Inte alls.

Generalen Nå? Vad mera?

den tredje Översten har alltid hatat korpralen.

Generalen Vi är här för att ta ställning till fakta, inte för att analysera känslor. Nog med vittnesmål. (*De tre återvänder.*)

Nu vänder jag mig till er direkt, korpral. Jag har själv insisterat på att få vara ordförande och domare vid denna krigsrätt emedan ni är den man i vår armé jag minst av alla skulle kunna undvara. Jag vill rädda livet på er till vilket pris som helst, om det bara går. Nu vill jag veta varför ni tillgrep våld mot överste Chateauroy.

Bert Jag bekänner mig skyldig till brottet. Jag handlade fel mot översten i det att jag använde våld mot honom emedan jag inte kunde behärska mig.

Generalen Men varför? Ni har alltid behärskat er annars. Ni var alltid vårt förbands mest självbehärskade medlem. Han måste ha sagt något till er som måste ha gjort er ursinnig. Vad var det?

Bert (tiger)

Generalen Försöker ni skydda er överste?

Bert Jag försöker varken skydda honom eller mig själv.

Generalen Eftersom ni själv inser att ni varken kan skydda honom eller er själv med att tåga måste ni ju inse att ni inte heller kan skydda någon annan med att tåga.

Bert (tiger)

Generalen (med en suck) Ni har bekänt er skyldig till ert brott. Är ni medveten om att det enda straffet kan bli arkebusering?

Bert Ja.

Generalen Jag hoppas vid Gud att jag ännu hinner få någon anledning att benåda er. Domen lyder döden genom fusiljering. För ut den anklagade.

(klubbar domslutet. Rätten upplöses.)

Bert (för sig själv) Tack gode Gud att översten åtminstone inte blandade in prinsessan!
(Han föres bort.)

Scen 6. Kaféet.

(Chateauroy och Rockingham står vid baren, precis som i scen 4.)

Rockingham Jaså, ni fick fast den där knölen igår! Och han kommer att skjutas! Nåväl, det är alltid bäst som sker. Men vad tusan grep ni honom inte innan han besökte prinsessan för?

Chateauroy Vakten såg honom inte förrän han kom ut därifrån.

Rockingham Och det vill ni jag ska tro på?

(Cigarette kommer in på farligt humör.)

Cigarette (till några soldater) Har ni sett översten?

soldat 1 Du har mord i blicken, Cigarette.

Cigarette Det är för att en oskyldig kommer att mördas.

soldat 2 Vad har hänt?

Cigarette Louis Victor har dömts till döden för att han slog till översten när denne förolämpade en kvinna! *(går rätt fram till översten och ser honom stint i ögonen. Spottar på honom med eftertryck.)*

Chateauroy Vad vill detta säga, Cigarette? Är ni riktigt klok?

Cigarette Och en sådan har blivit överste i vår armé!

Chateauroy Alla blir vi beförade om vi bara sköter oss. Fläcka inte din hederslegion, Cigarette.

Cigarette (vänder sig Rockingham) Och ni, monsieur engelsman, gör ingenting fastän er sköna kusin till prinsessa lockat en landsman till er i fördärvet! Är ni engelsmän alltid sådana mot varandra?

Rockingham Min sköna amazon, jag vet faktiskt inte vad ni talar om.

Cigarette Inte jag heller! Men så mycket vet jag, att ni förnekar honom, och att han förnekar er, och att ingendera av er vill se varandra fastän ni är gamla vänner! Det är en skam!

Rockingham Vem talar ni om?

Cigarette Louis Victor! Er höga kusin skulle ha fört er samman! För det blir han nu skjuten!

Rockingham Jag förstår ingenting.

Chateauroy Bry er inte om henne. Hon är kär i den där korpralen, och nu är hon galen för att han skall dö.

Cigarette (vänder sig till översten) Monsieur le colonel, jag är inte galen men rättvis! (*tar fram pistolen.*) Ni är en dålig soldat! (*skjuter ner honom. Alla häpnar.*)

Cigarette (vänder sig till alla i kaféet) Arkebusera mig bara, den som vågar! (*går lugnt ut. Alla viker för henne, då hon är på ett farligare humör än någonsin.*)

Rockingham På min ära, det ligger mera bakom allt detta än bara romantik! Vad vet min kusin som inte jag vet? (*tömmar sitt glas och ger sig ut.*)

Scen 7. Ben Arslis butik.

Ben Arslis står som vanligt vid utgången.

Berkeley (kommer förbi, full) Har ni opium?

Ben Arslis Min herre, ni har redan fått tillräckligt.

Berk Jag kan aldrig få tillräckligt! Jag förtjänar att dö!

Ben Arslis Min herre, då ska ni åtminstone få sova. Kom in här. (*visar artigt in Berkeley och visar honom vattenpipan. Denne slår sig ner. Cigarette kommer in.*)

Cigarette! Ni har mörka moln över er panna!

Cigarette Jag söker den där prinsessan. Har ni sett henne?

Ben Arslis Nej. Vad kan jag göra för er?

Cigarette (får syn på Berk) Vem är det där?

Ben Arslis En främling. Engelsman, tror jag.

Cigarette Det är något bekant över honom. (*går fram till honom och synar honom*)
Monsieur! Vem är ni?

Berk (avbruten i sina förehavanden) Hur så?

Cigarette Jag känner igen er! Ni är engelsman! Ni har samma drag som en annan engelsman här i landet! Louis Victor! Känner ni honom?

Berk (flämtande) Det är min bror.

Cigarette Er bror? Tänker ni också överge honom?

Berk Överge? Hur så?

Cigarette Han ställs inför exekutionspatrullen i morgon bitti.

Berk Exeku.... Vad har han då gjort?

Cigarette Han har försvarat en kvinnas ära! En engelsk kvinnas ära! Prinsessan Zurga av Amagues!

Berk Får man inte göra det i Frankrike?

Cigarette Han slog till en officer som förolämpade henne! (*lyfter upp honom och tar honom med båda händerna i kragen.*) Hör nu här! Vem är han?

Berk Han är min ende bror! Han är min storebror! Han har alltid hjälpt mig, men jag svek honom! Jag trodde han var död! Han är den ende rätte lorden av Royallieu!

Cigarette (släpper greppet) Således en adelsman. Och det här kräket har svikit, förrått och glömt honom som alla andra i hans land. Morbleu! Vilka snygga gentlemannafasoner! Hör nu här! Ni måste rädda livet på honom!

Berk Hur?

Cigarette Skriv genast ett intyg på vem han är! Har jag tur hinner jag fram med det innan han blir skjuten!

Berk (tvekar inte längre. Tar fram papper och penna och skriver.) "Härmed intygas att korpralen Louis Victor är min äldre bror Bert Cecil, lord Royallieu, vars titel jag,

Berkeley Royallieu, hittills med orätt har burit i tron att min bror var död. Undertecknat Berkeley av Royallieu." Är det bra så?

Cigarette (studerar papperet) Bra! Fortsätt nu att röka och supa ner er!

(bryter upp genast)

Ben Arsli Såå, ni är Louis Victors broder. Det ante mig. Här får ni inte sitta och lata er när er brors liv är i fara, den tappreste soldaten i hela Algeriet. Han har räddat mitt liv och många andras liv, men hans egen bror sitter här och röker hasch när hans bror skall dö. En sorglig syn för en arab. Iväg med er! *(kör ut honom.)*

(ropar åt honom) Gör något för ert lands ära!

(lugnar ner sig och återtar sin position vid utgången.)

Scen 8. Hos prinsessan.

Rockingham Kusin, ni är skyldig mig en förklaring.

Zurga Jag ska gärna förklara allt jag kan.

Rockingham Vad har hänt mellan er och den där korpralen?

Zurga Ingenting.

Rockingham Ingenting? Varför har ni då träffats i hemlighet? Varför har ni då umgåtts intimt? Ingen kärlek, inga känslor, ingenting?

Zurga När jag såg honom sist förklarade han mig sin kärlek, men jag avböjde den.

Rockingham Aha! Äntligen konkreta fakta! Så det var drivkraften i hans uppvaktningar! Hur mänskligt och banalt som helst!

Zurga Mera kan jag inte avslöja.

Rockingham Finns det mer att avslöja? Vad vet du om honom som jag inte vet?

Zurga Allt men ingenting som jag kan avslöja.

Rockingham Är han landsman till oss?

Zurga Ja.

Rockingham Vad är hans riktiga namn?

Zurga (tiger)

Rockingham Ständigt denna gåtfullhet. Nåväl, jag ska avslöja vad jag vet som inte du vet. En viss ung soldatflicka vid namn Cigarette försökte igår sammanföra honom och mig genom er. Han träffade er men inte mig, ty när han lämnade er råkade han i gräl med en överste som han slog till. Vet ni vad det innebär?

Zurga Nej?

Rockingham Krigsrett och dödsstraff genom arkebusering.

Zurga (kan inte förstå det) Det kan inte vara möjligt. Inte han. Varför slog han en överste?

Rockingham Förmodligen för att denne överste såg att han kom från er och fällde några olämpliga ord om saken.

Zurga Han skulle ha råkat i gräl för min skull?

Rockingham Ja.

Zurga Och kommer att bli arkebuserad?

Rockingham Ja.

Zurga Vi måste göra något, kusin. Den mannen får inte dö.

Rockingham Och varför skulle någon man skyldig till disciplinbrott undkomma lagenligt straff?

Zurga Därför att han är en pär av England.

Rockingham Vi måste göra något. Jag rider omedelbart till förläggningen. *(skyndar iväg.)*

Zurga Och jag då? Jag som är skyldig till hans olycka? Om jag ändå sagt ja till hans utlåtelse! Men även jag kan ställa upp vid hans sida när det gäller. Kvickt! Till avrättningsplatsen!

Scen 9. I kalifens tält.
Två araber för in Cigarette, som har tagits till fånga.

arab 1 Se, o store kalif, vem vi har tagit till fånga!
arab 2 Den försmädliga soldatkvinnan som besegrade oss vid Zarailah!
Kalifen Det var sannerligen goda nyheter! Hur i all sin dar kom ni över den allra effektivaste av alla våra fiender?
arab 1 Hon red genom öknen i full fart mitt i natten.
arab 2 Hennes häst störtade under henne.
Kalifen Nå, fransmännens blomma, vad har du att säga innan du dör?
Cigarette Döda mig gärna, men lyssna på mig först!
Kalifen Släpp henne, och låt henne tala! (*Araberna släpper henne.*)
Cigarette (tar fram sitt brev) Se här. Detta brev är det enda som kan rädda er enda vän bland fransmännen.
Kalifen (genomögnar brevet) Louis Victor! Är han i fara?
Cigarette Fransmännen ämnar arkebusera honom när solen går upp.
Kalifen Varför vill de döda sin bästa soldat?
Cigarette Därför att han klådde upp sin överste för att han förolämpat hans dam.
Kalifen Och du vill rädda honom?
Cigarette Bara jag *kan* rädda honom. Låt mig bara få rädda honom, så får ni sedan skära av mig knäsenorna och lämna mig i öknen så mycket ni vill.
Kalifen (till sina araber) Ge henne en frisk och utvilad häst, kvickt! Den bästa och ädlaste vi har! Hennes uppdrag är heligt, vid Allah! Min flicka, om du lyckas rädda honom, så kom tillbaka till mig sedan med honom.
Cigarette Vill du döda honom också?
Kalifen Nej. Jag vill rädda er båda två. Varför kommer ni inte i min tjänst? De kristna är alltför omoraliska för er båda.
Cigarette Jag ska tänka över ditt förslag och nämna det för Louis Victor. Fransmännen kanske vill arkebusera oss båda. Farväl!
Kalifen Skynda dig, min blomma!
Cigarette Jag flyger! (*ut*)
Kalifen Ingen har vållat oss så stor skada som hon och Louis Victor vid Zarailah! Hur stor bleve inte segern då om de båda övergick till oss!

Scen 10. Framför kasernen.
Exekutionspatrullen tågar in under ledning av sergeant Svarta Falken.

Falken Höger om! Marsch! Avdelning, halt!
soldat 1 (till en annan) Cigarette lär ha skjutit översten.
soldat 2 Rätt åt honom! Om det ändå vore sant!
Falken Tyst i ledet! För fram fången!
(*Bert föres ut med händerna bakbundna fram till avrättningsplatsen.*)
Korpral Louis Victor, jag står inför mitt livs mest otacksamma uppgift.
Vad fan skulle ni ge er på översten för?
Bert Sergeant, jag har tyvärr ingenting att säga.
Falken Ingen fan i hela främlingslegionen som känner er skulle vilja skjuta er för vad ni har gjort. Men vad fan kan vi göra? Om vi inte lyder order har vi ingenting i legionen att göra! Då kan vi alla hälsa hem och lämna landet åt araberna! Har ni verkligen ingenting alls att säga till ert försvar?
Bert Jag har en gång för alla accepterat krigsrättens rättvisa dom.
Falken (för sig själv) Det ska fan till att vara en förbannad soldat i detta läge! Jag önskar patrullen sköt ner mig i stället för honom. –

Gör redo för exekution!

(Två soldater går fram och vill binda för Berts ögon.)

Bert Nej tack, jag klarar mig utan.

soldat 1 Ingen av soldaterna kommer att kunna se er i ögonen.

Bert Jag vill se ljuset! *(Soldaterna lämnar honom.)*

Falken Klara! *(Soldaterna lyfter gevären.)* Lägg an! *(Alla laddar och siktar.)*

Rockingham *(utanför)* I drottningens namn, stanna!

(Alla kommer av sig genom den främmandes röst. Rockingham kommer in mellan soldaterna och den dömd, svettig och andfådd. Han betraktar den dömd.)

Du! *(tror inte sina ögon)* Av alla människor!

Bertie Jag beklagar, Rock, att du någonsin mer skulle få se mig.

Rockingham Vi trodde alla att du var död!

Bertie Jag är äntligen död om fem minuter.

Rockingham Men hur kunde du? Hur kunde du låta oss tro att du var död? Hur kunde du underlåta att höra av dig? Du är lord, Bertie, och rik och ansedd!

Bertie Det är för sent, Rock.

Rockingham Nej! Ingenting är någonsin för sent! Du har allt att leva för, Bertie! Säg till de här gossarna att gå hem. *(vänder sig till sergeanten och soldaterna)*

Ni kan inte skjuta denne man. Han är en pär av England!

Falken Ni är galen, min herre, eller har fått alltför mycket sol. Han är lagligen dömd till döden efter att ha bevisligen klått upp en högre officer. Vi kan ingenting annat göra än att skjuta honom.

Rockingham Men han är en pär av England, säger jag ju!

Falken Kan ni bevisa det?

Bert Låt dem döda mig, Rock. Det är bäst så. Jag skulle ändå aldrig kunna återvända hem till den vanära som väntar mig där.

Rockingham Vilken vanära?

Bert Växeln som förfalskades i ditt namn! Straffet och vanäran jag flydde från!

Rockingham Du var oskyldig, Bertie.

Bert Hur vet du det?

Rockingham Det har jag alltid vetat.

(till soldaterna) Ni kan inte kallblodigt stå här och skjuta ner en oskyldig man!

Falken Ur vägen, monsieur engelsman, eller vi måste antingen flytta er med våld eller skjuta ner er också!

Rockingham Då föredrar jag det senare! *(ställer sig skyddande tätt framför Bert.)*

Falken *(till några soldater)* För bort honom! *(de för undan Rockingham med våld.)*

Jag beklagar, monsieur engelsman, men vi har inget val. Han har gjort sig skyldig till disciplinbrott av högsta graden genom att han slagit en överste blodig, det finns vittnen, och han har samtyckt själv. Vi kan inte kompromissa med disciplinen. Utan konsekvens i disciplinen funnes det ingen armé! Det måste ni förstå, om ni själv är soldat.

Rockingham *(bryter samman)* Bertie! Efter alla dessa år! Att få se dig här! Att finna dig bara för att få se dig dö! Nej!

Bert *(lugnt)* Gå hem, Rock.

Falken *(till soldaterna som fasthåller Rock)* Bind för hans ögon så att han slipper se. *(De binder för Rocks ögon.)*

Färdiga! *(Plutonen lyfter åter sina gevär.)*

Lägg an! *(Alla laddar och siktar.)*

Cigarette *(utanför)* I Frankrikes namn! Ner med vapnen!

(En skältoning går genom leden. Flera soldater tittar på varandra.)

Falken *(med gäll röst)* Eld!

(I samma ögonblick kastar sig Cigarette mellan plutonen och den dömd. Skotten går, men många missar. Både Cigarette och Bert segnar ner svårt skadskjutna.)

Cigarette (håller fram sitt brev) Han är oskyldig!
(Rockingham sliter av sin bindel och rusar fram, tar brevet och läser)
Rockingham (triumferande) Här är beviset!
(Soldaterna börjar upprört mumla sinsemellan.)
Falken (kommer fram, läser brevet) Ni har rätt. Vi har skjutit en pär av England. En fältskär, kvickt!

(Soldaterna mumlar och visar allt missnöjdare blickar.)

(En fältskär kommer fram till de nerskjutna, undersöker dem hastigt.)

Bert Hur är det med henne, fältskärn?

fältskärn Döende.

Bert Tre kvinnors ära har jag offrat allt för, men för henne, som två gånger räddat mitt liv, kunde jag ingenting göra. Och ändå var kanske hon den enda som älskade mig.

Cigarette Tre gånger, monsieur le corporal.

Bert Vad?

Cigarette Tre gånger har jag räddat ditt liv. Även om en man skulle svikas av alla kvinnor så finns det alltid en kvinna kvar som inte skulle svika honom. Du, som offrat så mycket för så många, förtjänar att en gång någon offerar sig för dig. Är jag fortfarande avkönad av mitt leverne? (dör)

Bert Lever hon?

fältskärn Nej, hon är död.

en soldat Sergeant, ni har fått oss att skjuta ner hela arméns käraste blomma! I misstag!

Falken Är hon död?

fältskärn Tyvärr, herr sergeant.

Falken (hjälpöst, till soldaterna) Det var inte meningen! En olycka! Ingen ville det!

(En soldat börjar skjuta. Alla andra följer efter. Sergeanten faller död ner för deras skott.)

en soldat Guds och Frankrikes hämnd för Cigarette!

de flesta Guds och Frankrikes hämnd för Cigarette!

(De kommer fram till Bert. Fältskärn undersöker honom.)

Rockingham Hur är det med honom? Han får inte dö!

(Fältskärn tittar på honom och de andra utan att svara.)

Zurga (kommer störtande in, kastar sig ner för Bert och omfamnar honom)

Förlåt mig! Förlåt mig!

fältskärn Stilla! Rör honom inte!

Bert Madame, det finns ingenting att förlåta.

Zurga Det spelar ingen roll vad du har gjort! Kom med oss till England anonymt! Vi har pengar! Vi ska göra allt för dig, och jag skall försörja dig tills du dör! Men lev, min käraste, lev!

Bert För sent, madame.

Rockingham Kusin, ingen skuld häftar längre vid Bert Cecil. Hans bror har bekant färg och avstått från alla sina rättigheter.

Bert Låt mig dö med brottet, Rock. Min bror har ej bekant sig skyldig till det, och han skall ej behöva göra det. Jag dör nu, rättvist arkebuserad för övervåld mot en överordnad. Det är inte mer än rätt i soldaternas manliga värld. Min bror slipper längre vara rädd för att jag lever.

Rockingham Bertie! Vi förlåter dig aldrig om du dör!

Bert Jag beklagar, Rock, men det är det sista av mina många brott som jag envisas med att bevara min oskuld igenom.

en soldat Korpral Victor! Cigarette sköt ner översten!

Bert Då har även hon gjort skäl för sin lön. (dör)

Zurga Nej! Nej! (störtar sig förkrossad över den döde.)

(Generalen inkommer.)

Generalen Vad pågår här? Finns här ingen disciplin? Var är sergeanten?

Rockingham Herr general, vad som än har hänt, så gör inte saken värre med att kräva utredningar och räfster. Här ligger tre oskyldiga människor som offer för en överste som led av sadism.

Generalen (ser liken) Cigarette också! Ni behöver inte säga mer, herr markis. För en katastrof som denna kan ingen levande hållas ansvarig. *(till prinsessan)* Madame, detta är inget ställe för en kvinna. *(till Rockingham)* För bort henne härifrån. *(till soldaterna)* Få undan liken härifrån! Kvickt! *(Soldaterna sätts i rörelse och blir genast effektiva.)*

Herr markis, jag betvivlar icke att ni har en lång och intressant historia att berätta.

Rockingham Men övermåttan sorglig.

Generalen Jag har sett slutet. Ni behöver bara berätta början.

Rockingham (till prinsessan) Kom, min syster. Vi kan ingenting mera göra för honom utom att ge honom den fulla upprättelse i England han förtjänar.

Zurga Min bror, jag har nu sett in i helvetets djupaste botten och där enbart funnit manlig militärdisciplin och dess följder. Är alla krig lika hemska, fasansfulla och fullkomligt orättvisa?

Rockingham (oförmögen att svara) Kom, min vän, låt oss lämna detta helvete för alltid. Vår vän var död, och vi råkade finna honom här, en ensam ängel utsatt i helvetets botten. Må vi låta honom förbli död på det att hans familj och hans namn må leva vidare.

Zurga Och hans historia?

Rockingham Den är så levande att den kan aldrig dö.

(De gå. Generalen och soldaterna följer dem. Likena bärs ut på bårar.)

Slut.